

Polo Rom Firampor Kumwimp Pas **Mekia Akwapnámp Kar**

Polo taun Korin mek yakria, mámá pas apár Itali mekamp taun tokwae Rom mekamp Kwarén mérap Kristen koumteouráp arop fárakapampor kumwia, yupu Fibimp yaekamp sámp-kérépámpon. Am Kristen fákáre te ankwapmwaek Juda fi, tá ankwapmwaek ankwap-ankwap fimekampono.

King Sisar te am taun tokwae mek yakria, kápae kare arop fi taokeyak námpón.

Am pas fek te Polo makrá sé: Juda mekamp arop fi, tá ankwap fi mekamp aropao kor, ponankor te kwatae niníkráp arop fárakapono. Aenapao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasén méria mao sénámpaok paokop napo maok, Kwaro am fákáreran ‘Yae-párák kare koumteouráp arop’rá sénámpón.

¹ Ono Pol, ono Krais Jisasomp tére konamp aropono. Kwaro onan, aposel yakaeria maok, onan sérrá, ‘Amo onomp Kwapwe Kare Kar farákáp nanap’ rimpon. Ono má pas kumwi namp máte taun tokwae Rom mek yakápnap Kristen fákáre yiráp por saráp nampono. [◊]

² Wokwaek kar Kwaro námokuráp profet fákáreran ‘Onomp Kwapwe Kare Kar wakmwaek

[◊] **1:1:** Ga 1:15

kare kar korop naenámpón'rá séránko, profet fákárerao Kwaromp buk fek kumwiapono.

³ Aeap am te mao náráp Tárápan sénámp Kwapwe Kare Karono. Arop nomo mwaek te, mao King Devit yakámp fi mek arop kare yakámpon.

⁴ Kwar námokunámp mwaek te spiritara, aropao man faropea sumpwi pap napo, Kwaro man apár me mekamp fárámpea papria maok, nomwan náráp kárákáre tokwae yéneképrá, "Mao te onomp tárápono' rimpon. Mao te nomp Tokwae kar Jisas Kraisono. [◊]

⁵ Kwar námoku onan níníkia Jisasén sénánko, onan, aposel téreaeriaka, tére tokwae kwapwe sáp námp te, Kraisomp eran sakap mwanapria nimpon. Am takimp te, arop fi ponankor mériaka má karaok paokop mwanapria nimpon. [◊]

⁶ Yumo Rom mek tankápnap arop fákáre, yumwan kor Jisas Kraiso wumwianánko, wawia méntér maomp firáp yakáp napono.

⁷ Rom mekamp arop yumwan te Kwaro warákárriaka wumwi námpono. Yumo te maomp arop fákáre yakáp napara, ono yiráp por mámá kar kumwi nampono. Ono níník namp te, nomp Naropwar Kwar ntiaka Jisas Krais Tokwaerao yumwan námoku níníkiaka yaewourria yonkwae porokwe sánk nepo, yumo yonkwae porokwe fek yakápenkria nae.

Polo Rom mekamp aropan nke nae rimp kar

⁸ Ono manénkir sénae namp te, arop némp-némp ponankor yiráp mér kárákáreran sérar napono. Ae-napantá maok, Jisas nomp níník mek tére námp

[◊] **1:4:** 2 Ti 2:8 [◊] **1:5:** Ga 2:7

fek, ono yumwan ponankor ninikria yumwan onomp Kwarén ‘Aesio’rá sénampon. [◊]

⁹ Ono te Kwaromp térean saráp tére kárákárerá maomp Tárápamp Kwapwe Kare Kar farákáp konampon. Aeria kápae kare por yumwan ninikria kar toropwap i konamp te, Kwaro wae mér námpón. [◊]

¹⁰ Ono yumwan nke mo, yak namp kwamp te, ono Kwarén turunk nanko, mao onan takaeria námp kwamp te, mao onompor mwae kup yoro nánko, yumwan koropá nke nanampon. [◊]

¹¹ Ono yumwan nke nae kar namp te, yumwan kárákáre sánk nanamp Yiki Kor Spiritamp ourour wor-pwar naeria nampon.

¹² Ae naenámpara, onomp ninik te yiráp Kwarén mér nap onan yaewour, tá onomp Kwarén mér nampao kor yumwan yaewour, arak nánko maok, am támao nomwan énénki nomp ninik mek kárákáre sáp nánko yakáp mwar kar nampono.

¹³ Kémpiyae tárápu, onomp ninik te yumo fwapia mér mwanapria nampon: Ono waeman kápae kare por yumonapok korop naeria ninik nampon. Onomp tére te arop ankwap firan yaewour nanko Kristení napara, yumwan kor taknámprá, yaewour naeria nampan maok, kápae kare por ankwap térrerao onan taokor fákeyak námpón.

¹⁴ Kwaro onan yaewourianánko, ono maompara, nopal ono ami námp fek taun mek yakápnap aropan yaewour, tá némpouk mwaek yakápnap aropan yaewour, tá mér tokwaeráp aropan yaewour, tá mér mo kare nap aropan kor yaewour

[◊] **1:8:** 1 Te 1:8 [◊] **1:9:** Ef 1:16 [◊] **1:10:** Ro 15:23-24

nanampani námpón.

¹⁵ Aeria maok, onomp ninik te Rom mek tankápnap arop fárakap yumwan kor Kwapwe Kare Kar farákáp naenampon.

'Kwapwe Kare Kar te Kwaromp kárákáreno'rá sénámp kar'

¹⁶ Ono te Kwaromp Kwapwe Kare Kar máte pwarápae mo i konampon. Am te apae riteanápe, Jisas nomwan warko érékpánamp kar te Kwaromp kárákáre am fek yak námpara, arop ponankor Kwarén mér napo te, warko érékpria maok, yino Juda firanmékir éréképea sámpá yakrá, arop ankwap firan kor mént érékép nánko, korop napon. *

¹⁷ Am Kwapwe Kare Karao nomwan Kwaro fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpán yénkép námpón. Am te nomo Kwarén mérrá tukup námp fek saráp yak nánko, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp námpón. Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp niamp námpón: "Arop fárakap Kwarén mér napo maok, mao man 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, mao te fwap yiki yakáp mwanapon." *

Arop ponankor Kwarén pwatea kwatae ninikaok paokop i konap kar

¹⁸ Nomo te wae mér námpón, arop ponankor Kwaromp ninik pwarará, námokuráp nkawakwe make ninik kwataeaok paokopria, am kwatae ninik támao kar kare sámp-anámpea pap nap fek te, yámar mek yaknámp Kwaro am fek táman náráp

* **1:16:** 1 Ko 1:18,24 * **1:17:** Ro 3:23; Hab 2:4

yopor yonkuae yénkép námp te, taknap arop fárakapan nopok touwe kwatae sánk konámpon. ◊

19 Am te apae riteanápe, am fárakap Kwaromp ninik kápae kare ankwapmwaek waeman érik nkea mér napao napantá námpon. Kwar námoku am ninik wae yénkép námpon.

20 Kwaro kápae kare ankank wokwaek kar yoroikámp te, yakrá oukoumwan kor yakánko, arop ponankor wae nke napara, Kwaromp ankank arop nke mo nap, ankwapmwaek érik yak mo námp, Kwaro ninik námp fi kor ntiaka kárákáre tokwae yaká yak naenámpan kor wae fwap mér napon. Aenapara, arop ankwap te ‘Ono Kwaronámp ninik mér moria nampara, ono Kwatae niniki namp yak mono’rá sénaenámp pourou mono. ◊

21 Kwarén te wae mér napao maok, mao te ‘Kwar karenó’rá ninik mo, tá Kwaromp e sakap mo, tá Kwarén ‘Aesio’rá sér mo napon. Am fárakapamp ninik te épépérépi akwapria, ninik ntia mér te kiríkip yak námp niamp námpon. ◊

22 Am fárakap támao kwekápria sérrá, ‘Yino te mér tokwaeráp’rá sénapao maok, épérép kari tukup napon.

23 Aeria maok, sumpwi mo, yiki yak konámp Kwarén younkwe sirarea, warko lotu mo, námokuráp ninik fek sumpwi konámp ankankamp wunéri táman, arop niamp yoro, ant niamp yoro, yao pwae mekamp fir niamp yoro, tákam niamp, tá sipar niamp yororoia, am ankank táman lotu i konapon. ◊

◊ **1:18:** Kl 3:5-6 ◊ **1:20:** Sng 19:1 ◊ **1:21:** Ef 4:17-18 ◊ **1:23:**
Sng 106:20

Nkwakwe make ninik kwatae

²⁴ Aeapantá maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko, námokuráp kíkiank ninikao éréképeanánko, oumnámp ninikaok paokopria maok, popwarápae sámp konap ankank táman nonopok pourou kwataerá kák konapon.

²⁵ Am taknap arop fárákap te Kwaromp kar kare te pwateaka, nopal kwekár karwaok paokop napon. Aeria maok, ankank ponankor yoroimp Kwarén younkwe sirarea, Kwaro wokwaek kar yoroimp ankank táman loturá, am ankankamp yae ankore mek paokop napon. Kwaro námoku ponankor ankank fi korara, nomo maomp eran sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro.

²⁶ Am fárákap Kwarén younkwe sánk napantá, Kwar te am fárákapan kwaporok pwate nánko, am fárákap námokuráp pwarápae konap kíkiank ninik mek yakáp napono. Tá am fárákapamp koumteourao kor poumou nap mek tankáp konap yae-párák kare ninik pwarará, kwatae pwi yak monámp ankank táman koumteou námoku kok pourou mwaek térerá paokop napon.

²⁷ Aenapo maok, poumou-tárápuao kor náráp koumteourént yakáp konap ninik kwapwe te pwatea maok, arop ankwanpan yupunámp taknámp kíkianka waeria maok, arop ankwanpan nkeaka pwarápae mono, yupunámp kokopor napo, am námoku taknap ninik kwatae támao nopal námokuráp pourouk touwe kwatae sámp konapono. ☩

²⁸ Am taknap fárákap te Kwaromp yae ankore mek yakáp mwanap ninik sámp mo napantá

✩ 1:27: Wkp 18:22

maok, Kwaro wampwe kwaeria pwate nánko maok, námokuráp ninik kwataeaok paokopria nkawakwe make ninik kwatae aropao tak mo i konapan mao tak napono.

29 Nkwakwe make ninik kwatae te ninik mek top koupouri yak nánko maok, arak i konapon: Pwi yak monámp ninik, tá kíkiank ninik kwatae, tá arop ampwae sámp konap ninik, tá ankank tokwaeráp aropan kokwarokrá paokopria, tirá wourrá yoporrá paokop i konapon. Poupwekáprá, arop ankwapan mao saráp kwatae ninik námpan mpwe ninik i konapon. Tá ankwap fárakapan kánánkámp sérarrá paokoprá,

30 tá ankwapamp e kwatae pap mwanap kwekár kar sérarrá paokoprá maok, Kwarén kor yoporrá kara waerá paokopria maok, arop ankwapan pourou wourouumprá paokopria, námo te wae mér nampria maok, námokuráp e sakap konapon. Apae mokop mwaria ankwap wourékam ninik kwatae mént térerá paokopria, éntupwar narop-waromp karan kor ták-sir konapon.

31 Kwapwe kare ninik yak mo. Tá mao námoku sénap karan kor mériaka mántwaok mo i konapon. Námoku mwearoao kor nouroup mo, tá arop ankwapan kor aropomp mo i konapon.

32 Kwaromp yae-párák kare karao sérrá, “Tak-nap arop fárakap te faokor mwanapono.” Am arop fárakap te am kar te wae mér napao maok, am táman te apáp moria maok, ankár am kwatae ninik táman sámpea paokopria, arop ankwapao napan kor, fwaprá kar naponoria warákárrá maomp e sakap konapon.

2

Kwar kotnámp te 'Yae-párák kareno'rá sénámp kar

¹ Aeria maok, yumo ponankor arop yae kurépi fokoprá ankwapan sérar i konap te, ono yumwan ankákáranksrá sér rae: Amoku te 'Ono kwatae níník moi namp'rá sénanap pourou mono. Wawae! Amo ankwapan yae kurépi fokoprá sénapan maok, amo kuri tak i konapara, am sénap kar te amokuráp pourouk kuri akwap námpón.

² Nomo te wae mér námpón: Kwaromp kot te yae-párák kare ara, am taknap aropan te touwe tokwae kwatae sánk nae-námpono.

³ Amo arop ankwapao nánko, wawiaka man yae kurépi fokoprá kar sénap te, amoku kor tak i konap te Kwar te amwan pwar nánko, fwap yak nanampán mpwe níník rape?

⁴ Kwar te amwan touwe koupour sánk mo, yae-párák kare níníkria yépékrá yak námp te, 'Am te kánanke kwatae' ritea nape? Kwaromp níník kwapwe amwan, am kwatae níník te pwareriaaka amwan yépékrá yak námp te, amo wae mérápono.

⁵ Amo kwatae níník pwar mo, sampá yak napo akwapea tokwae yak námp te, amoku, am fek touwe tokwae sámp nanampria napon. Nánkár wakmwaek Kwaro arop ponankor kotnámp yae fek te youpoukwapiaka amwan am fek touwe tokwae kwatae sánk naenámpon.

⁶ Kwar te am yae fek arop ponankor youroukoupria te, maoinap níníkan puri fek youroukoup naenámpon. [◊]

[◊] **2:6:** Mt 16:27

⁷ Arop ankwap fárakap kárákárerá kwapwe kare nínikaok tukupria, Kwarént yámar mek kwapwe kare yakápria te, e tokwae sámpria pwar mo i konámp yiki yak sámp mwanámpria napon. Am koumteouráp aropan te Kwaro yiki yaká yakáp mwanap nénk naerámpo.

⁸ Aeno ankwap fárakap námokuráp nínik fek paokopria, Kwaromp kar kare pwarará kwatae nínikaok paokop nap te, Kwaro am fárakapan youpoukwapria touwe kwatae nénk naerámpo. ☩

⁹ Arop ponankor kwatae nínik fek yakáp napan te touwe kwatae korop naenámpo. Am touwe te Juda firaomékir touwe sámpea napo, ankwap fi aropao kor sámp mwanapon.

¹⁰ Aeno arop kwapwe kare nínikaok paokop nap te, e tokwae ntia yonkxae porokwe sámpria, wakmwaek yámar mek Kwarént yae-párák kare yakáp mwanapon. Am te Juda firaomékir sámp napo maok, ankwap fi mekamp aropao kor énénki sámp mwanapon.

¹¹ Kwar te ankárankamp fi aropan saráp nínik mo i konámpo. Mao te ankárankamp puri fek ponankor arop firan youroukoup i konámpo. ☩

¹² Ae konámpara, arop ankwap fi ponankor lo moria, nkawake make nínik fek térerá paokopi nap fek te, Kwaro am fárakapan lo fek youroukoup mono, am kwatae nínik fek paokopi napan naenámpo. Aeno arop ponankor lo mér napao, kwatae níniki nap te, Kwaro am lo fek yaknámp kar youroukouprá am arop fárakapan kot naenámpo.

✩ 2:8: 2 Te 1:8 ✩ 2:11: 1 Pi 1:17

13 Arop lo kar wawiaka mántwaok yárák mo námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mono. Aeno arop lo kar wawia mántwaok yáráknámp aropan saráp Kwaro man yae-párák kare aroponorá sénaenámpón. ☩

14 Arop ankwap fi lo mo napao maok, ankwap fárakap námokuráp ninik fek lo sér i konámpaok kwapwe kare niníkrá paokop nap te, am lo monap aropao maok, námokuráp ninik mek lo niampi yakáp napono.

15 Am fákáreao lo wa mo napao loaok paokop nap te, Kwaro wokwaek am fárakapamp ninik mek sánkeakámpán érik yénkép námpon. Arop kwatae ninik napo, námokuráp ninik mekamp fwapnae ninikao sérrá, “Am te kwataenono.” Tá yae-párák kare ninik nánko, ‘Am te kwapwe kareno’rá sér i konámpón. Am fwapnae ninikao kor Kwaromp lo karao aropamp ninik mek yakria yénkép námp niampón.

16 Nánkár wakmwaek Kwaro aropamp ninik mek yakápnámp ninik younkoup naenámp yae fek te, Kwaro am younkoup naenámp tére Jisas Kraisén sánk nánko, mao tére naenámpono. Ono farákáp konamp Kwapwe Kare Kar mek te, mámá kar yak námpon. ☩

Juda fi, Lo mér nap támao fwap námwan yaewour naenámpán mpwe niniknap kar

17 Yumo te Juda fiara, yiráp ninik te lo mér napara, kot napo, loao yumwan fwap yaewour naenámpán mpwe ninik napon. Yumo sérrá, ‘Yino

✩ **2:13:** Mt 7:21; Je 1:22 ✩ **2:16:** 1 Ko 4:5

te Kwaromp firápara, fwapono' ria yiráp e narek sampok konapon.

¹⁸ Yumo te Kwaro 'Arakrá térenk'ránko, mérapt te, yumwan kápae kare por lo kar farákáp napo, mériá yakáp napara, 'Yae-párák kare níník námpara, yino te kwapwe kareno'rá sénapon.

¹⁹⁻²⁰ Yumo te arakrá níník i konapon: 'Yino te lo kar fi sámpea, mér kwapweria, kare kar sér i konap níník mér námpara, arop yi wurumpi yak nánko te, fwap mwae yénkép mwanámpón. Yino te arop kírikíp mek yakáp napo, yino sarom wae niampara, Kwaronámpok koropenkria éréképea kórop konámpón. Yino te arop yonkwae kour mo napo, mérienkria yénkép konámp aropono. Yino te oukoumwan mér monap aropamp tisanono.'

²¹ Táte karenono. Yumo arop ankwapan yénk napao maok, ae te apae nánko yumoku kareao kor mántwaok mo napon? Yumo ankwap firan 'Oukuni kwapono'rá sénapao maok, yumo kor oukun nap tene.

²² Yumo sérrá, 'Arop ankwapamp yupurént kokopori kwapono'rá sénapao maok, yumoku kor tak i konap tene. Yumo kwekár kwarén 'Mono'rá sénapao maok, maomp lotu nap mekamp ankank oukun i konap tene.

²³ Yumo te warákár sérrá, "Yino maok Kwaromp lo te wae mér námpono." Makrá sénapao maok, yumoku kareao kor am lo kwe-pwar konapon. Yumo taknap níník te Kwaromp e kwatae pap napon.

²⁴ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sénámpón: "Yumoku taknap níník táman nkeaka arop ankwap firao kor Kwarén wouroumpria,

maomp e apárok sámp-anámp napon.” [◊]

Yípi fárákap konap kar

25 Karenó, yumo Kwaro Mosesén sánkámp loaok tukupria, yípi fárákap nap am te kwapwe karenono. Yumo ampaok mo nap te, yípi fárákap moinap arákár napon.

26 Aeno arop fárákap maomp yípi fárákap moi napao, loaok yae-párák kare ninik fek yárankámp arop te, Kwaro nke nánko te, yípi fárákapnap arop niamp napon.

27 Kare, kumwiap lo yumont yak nánko, yiráp yípi fárákap napan maok, yumo am lo kweppwarapo te, nopok arop yípi fárákap moi napao loaok yae-párák kare paokopria te, yumwan wouroump mwanape.

28 Arop Juda fi mekampao saráp te Juda kare mono. Yípi fárákap konap ninik te apae pourou yípi fekamp ankankanápe.

29 Aeno arop námokuráp ninik meknámp kar Juda námp kwamp te mao te Juda kare támaono. Tá yípi fárákap konap ninik kare, am támao kor aropamp ninik kare meknámp korop námpon. Kumwianap lo fekamp karan saráp mántwaok térenap feknámp korop mo i konámpón. Kwaromp Spiritampon. Arop am tak námp te, aropao nke nap fek arop tokwae yak mono. Aenámpao maok, Kwaro nke námp fek te arop tokwae kar yak námpóno. [◊]

[◊] **2:24:** Ese 36:22 [◊] **2:29:** Kl 2:11

3

'Kwatae níník te kwapwe kare níník kwe-pwar naenámp pourou mono'rá sénámp kar

¹ Nomo Juda te, ankwap fi aropan kámákár tukup námp nie? Am yi pi fáraknapnáp níník te am mek tére kwapwe yak námp ni mo nie?

² Wakwe! Waeman Kwaro Judan nkvakwe make kwapwe kare ankank nénk námpon. Ankárank te, Kwaro wokwaek kar Juda fi nomwan náráp kar sánkámp te, fwapia taokeyakáp mwanapria nimpon.

³ Karenó, Juda ankwap fárakap am kar níkia paokop mo napon. Am tak napo te, Kwaro námoku sérimp kar am te mántwaok mo, wampwe pwar naenámp nie? *

⁴ Mo karono. Arop ponankor te kwekár i konapan maok, Kwar ankárankao saráp kare kar sér i konámp. Am te Kwaromp Buk fek arakrá sénámp niamp:

“Kwar e! Amo te yae-párák kare níník fek onan kot napon.

Tá amwan kot mwaria níník napo te, amo am kot kwe-pwar nanapon.” *

⁵⁻⁶ Ono aropamp níník niamp fek sénae nae: Nomp níník kwataerao Kwaromp níník kwapwe kare érik yénkép nánko te, nomo te apaerá sér mwanámp? Kwar te nopok onomp kwatae níník fek touwe sáp námp te ‘Am te pwi mo námp’rá sér mwanámp nie? Mo karono! Kwar te yae-párák mo námp kwamp te, mokopiaka ponankor aropamp níník younkoup naenámp?

* 3:3: 2 Ti 2:13 * 3:4: Sng 51:4

7 Arop ankwapao arakrá sénaeane: Ono kwekár nampao, Kwaromp kar kareran érik yénkép nanko, maomp e sakap napo, tokwae kari yak nánko te, apae riteaka Kwaro onan, amo te kwatae aroponoria am fek touwe kwatae sáp naenámpón?

8 Arop ankwap fárakapao onan wourouumprá kwekárrá sérrá, “Polo arakrá sénámpón, ‘Ae! Nomo kwatae niníkan kor sámpea paokopria, am fek Kwaromp kwapwe kare niníkan érik yénkép mwanámpón.’” Aerapan maok, am niník te kwapwe kare nie? Kwatae karenó. Makrá sérarnap aropan te Kwaro waeman yae-párák kare niník fek am fárakapan kot naenámpón.

Yae-párák kare niníkráp arop ankwap yak mono'rá sénámp kar

9 Kwaro Juda fi nomwan warákárria, arop ankwap firan warákár mo námp ni, mokopono? Ono wokwaek arakrá séri nampon: Juda nomokuia maok, arop ankwap firao kor ponankor mént ankár kwatae niník fek saráp yakáp námpón. [◊]

10 Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Arop ankwap yae-párák kare niník i konámp arop yak mo karenono.

11 Arop ankwap yae-párák kare niník fi fwapia mér mo,
Tá arop ankwap Kwarén oupourounk námp yak mono.

12 Arop ponankor Kwarén te wae pwate naponó.
Arop ponankor ankárankamp pourouráp fek kwatae kare arop yakáp naponó.

Am ou mekamp arop ankwap
kwapwe kare níník mo kare napon. *

13 Am fárákapamp kar kwatae sérarnap top kor te
arop papnap apár me kíkír akwap nánko,
mákáre aok konámp niampi napon.

Am fárákapamp táp meknámp te
kápae kare kwekár kar sér i konapono.

Am fárákapamp táp mekamp kar touwe te
karnaerao arop yamp nánko,
sumpwi konámp niampao top koupouri yak
námpo. *

14 Aropamp níník mek touwe sánknámp kar
sérar i konapon.” *

15 “Koupour yopor yonkwae pwarámpria
arop ankwap tirá wour i konapon. *

16 Ankár takrá paokopria maok,
Kápae kare aropan nkawakwe make sokororia
maomp ankankan kor souroumpoura waerá
níník mek kápae fápárámprá kák napon.

17 Ankwap fákárerént ankárankamp níník fek
yakáp i konap níník te mér mo napon.

18 Kwaro námwan naeanria
kánanke apáp mo i konapon.” *

19 Nomo te wae mér, má kápae kare kar lorao
sénámp te, loramp yae ankore mek yakápnap arop
fárákapán sénámpo. Aenámpara, arop ankárankao
sérrá, ‘Ono te kwapwe kare aropono’rá sénaenámp
pourou mo kareno. Apár-apár ponankor mekamp
ponankor arop te waeman Kwaro nke námp fek te
kwatae níníki tenámpo.

* **3:12:** Sng 14:1-3 * **3:13:** Sng 5:9; 140:3 * **3:14:** Sng 10:7

* **3:15:** Snd 1:16 * **3:18:** Sng 36:1

20 Arop lo karaok saráp yárak námp te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare yaknámp arop yak mono. Lo te párák nomp kwatae nínikan yénkép námpon. [◊]

Arop Kraisén mér námp te ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp kar

21-22 Oukoumwan Kwaro ankwap mwae kup yénkép námp te, námoku nke námp fek yae párák kare arop yakáp mwanapan námpon. Am te loamp mwae páráknámp korop mono. Am te Jisasén mér nap fek korop námpon. Oukoumwan te Kwaro Jisas Kraisén mérnap aropan fwapokwapia yae-párák kare kák námpon. Lo kar kumwi naprént profetomp kar sénap te, am Kwaronámp kwapwe kare nínik táman farákáp napon. Am nínik te araki yak námpon:

23 Nomo ponankor waeman kwatae níniki tenámpara, nomo Kwaromp waeráp kwapwe kare níniként pwi mwanámp pourou mo kareno. [◊]

24 Aenámpan maok, Kwaro nomwan nínikia yaewour naeria nomwan Krais Jisasomp tére fek warko yamokwapea ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp. Am te námoku tére námp fek yae-párák kare arop mono. Krais Jisasomp tére fek nomwan kwaporok ti-sáp námpon. [◊]

25-26 Wokwaek kar Kwaro nínikia sérrá, “Jisasén apárok sámp-kérép nanko, pikia sumpwianánko, arop ponankor man mér napo, Jisasomp yíriraó kwatae nínik tirá épér naenámp.” Am taknámp nínik támao Kwaro nomwan yénképrá: ‘Yumo

[◊] **3:20:** Ga 2:16; Ro 7:7 [◊] **3:23:** Ro 1:17; 3:9 [◊] **3:24:** Ef 2:8

te yae-párák kare aropono'rá sénanampria nim-
pon. Wokwaek kar arop ponankor kwatae níník
fek yakápapo, Kwaro yépékimp te, 'Oukoumwan
mér mo napono' ria koupour touwe kwatae sánk
moimpon. Aeno oukoumwan mao má ke fek
nomwan yénképnámp yae-párák kot i konámp
níník érik koropea yak námp te, nomo wae mér
námpón: Kwaro námoku te ankár yae-párák kareao
námp kwamp maok, arop ponankor Jisasén mér
napo te, am fek táman 'Yae-párák kare arop
fárakapono'rá sénaenámpón. ☀

27 Aenámpara, námoku támao 'Kwaro nomwan
érékép námpóno'rá warákár sénaenámp ankank te
yak mo kareno. Am te apae riteanápe, Kwaro
nomwan érekép námp te nomp yae-párák kare
níník fek mono. Nomo Jisasén mér námp fek saráp
érékép námpón.

28 Oukoumwan te nomo arakrá mér námpón:
Loaok paokop nap fek te, Kwaro 'Yae párák kare
arop'rá sér mo i konámpón. Ankár Jisasén mériaka
paokopnap aropan saráp Kwaro man 'Yae-párák
kare aropon'rá sér i konámpón. ☀

29 Ae te Kwar te nomo Juda firamp saráp ni, arop
ankwap firamp méntér mo nie? Mo. Ankár arop
ankwap firan kor mént am fákáreramp Kwarono. ☀

30 Juda arop yípi fárakapnámp Jisasén mér
námpán Kwaro mént 'Yae-párák kare aropon'rá
sér i konámpón. Tá arop yípi fárakap moinámp
Jisasén mér námpán kor, Kwaro am aropan kor
'Yae-párák kare aropon'rá sér i konámpón.

31 Aenámpara, nomo te Jisasén saráp mériaka

✉ **3:25-26:** 1 Jo 4:10 ✉ **3:28:** Ga 2:16 ✉ **3:29:** Ro 10:12

lo kar pwar mwanámp nie? Tak mono. Ankár lo mént tapokwapea kárákáre fek fokopeyak naenámpón.

4

Kwaro Abrahamén 'Yae-párák kare aropono'rá sérimp kar

¹ Abraham te nomp ounáp, nomp pourou niamp makeno. Aeno mao am lo ntia Kwarén mér námp fek apae oupourounkrá nkempono?

² Tá kare Abrahamo kwapwe kare yárakámp fek, Kwaro nkeaka 'Amo te yae-párák kare arop'rá sénánkoria te, am fek táman Abrahamo 'Námo kwapwe kare nampono'rá warákár sénaenámpón. Ae naempán maok, take ninik fek te Kwaro nke námp fek te yae-párák kare arop yak mono.

³ Aeno Kwaromp Buk fekamp kar te apaerá sénámpon? Am te arakrá sénámpon: "Abrahamo Kwaromp karan karenoria mér nánko maok, Kwaro táman nkea, 'Amo te yae-párák kare aropon'rá sérimpon. [✡]

⁴ Nomo te wae méron: Arop téreaka mani sámpria te, 'Kwaporok sámp nampono'rá sér mono, am te tére fek nopol sánk napo sámp námpón.

⁵ Aeno arop ankárankao námoku te mokopia yae-párák kare arop yak naenámpánáp. Mao te Kwarén saráp mér nánko, Kwaro man maomp méran nkea serrá, "Amo te yae-párák kare niníkráp aropono' ri konámpón. Am Kwar te kwatae niníkráp aropao kor man mér nánko te, man fwapokwapria 'Yae-párák kare niníkráp aropono'rá sér i konámpón.

[✡] **4:3:** Stt 15:6; Ga 3:6

6 Devito kor taknámp kumwiria sérrá, “Aropao mokoprá yárak námpan, Kwaro man ‘Yae-párák kare arop’rá sénámp te, am arop te fwap warákár kuno.”

7 Mao kumwiria makrá sérimpon,
“Kápae kare aropamp kwatae ninik te
wae Kwaro ponankor tirá épéria
torokoria pwate nánko te,
am arop fárakap fwap warákár mwanapon.

8 Kwar Tokwaerao arop ankwapamp kwatae ninik
warko nik mo, pwar nánko te,
am arop te warákár kuno.” [✡]

9 Ae te Juda yípi fárakapnap arop fákárerao saráp
warákár mwanap ni? Arop ankwap fi yípi fárakap
moi napao kor énéni warákár mwanap nie?
Nomo te wae Kwaromp Buk fekamp karan arakrá
sér i konámpom: Abrahamo Kwarén méránko,
Kwaro maomp méran nkeaka ‘Yae-párák kare
ninikráp’rá sérimpon.

10 Am te Abraham mokoprá yárakánko Kwaro
man ninikia ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimpon?
Mao te wae yípi fárakapea yakánko sérimp ni, tá
oukoumwan yípi fárakap monko, sérimp nie? Mao
te oukoumwan yípi fárakap mo nánko, Kwaro man
‘Amo te yae-párák kare aropon’rá sérimpon.

11 Mao te oukoumwan yípi fárakap moitea
Kwarén méránko maok, Kwaro man ‘Yae-párák
kare aropon’rá sérimpon. Am yípi fárakap námp
fek te arakrá yénkép námpom: Abrahamo Kwarén
karenoria méránko, Kwar ‘Amo te yae-párák kare
aropon’rá sérimpon. Aempara, mao te waomp
ounápono? Arop yípi fárakap mo nap Kwarén

mérnap arop, Kwaro am fárákapan ‘Yae-párák kare aropono’ránto, am arop fárákapamp ounápono.

¹² Tá mao te Juda yípi fárákapea napan kor maomp ounápono. Yípi fárákapea nap fek saráp mono, mérnap fek kor méntono. Wokwaek Abrahamo oukoumwan yípi fárákap momp fek kor Kwarén mérimpnámp taknámpnap arop ponankor te, maomp ounáp karenono.

‘Kwaro wokwaek kar sérimp te man mérnap arop ponankoramp’rá sénámp kar

¹³ Wokwaek kar Kwaro Abrahamén ‘Amo, tá waráp appeyaenápo kor apár ponankor sámpeaka am mek yakáp mwanapono’rá sérimp te, apae loan mérámp fek sérimpanápe? Abraham man mér námp fek Kwaro ‘Amo te yae-párák kare arop’rá sérámp kwamp maok, ‘Am apár sámpamp’rá sérimpon.

¹⁴ Táte kare, arop lo karwaok tukup nap fek saráp am Kwaro ‘Sánk nanamp’rá sérinámp kápae kare ankank am sámp mwanapanánko te, Kwarén mérnap nínik te kwaporok yakria, Kwaro wokwaek ‘Yumwan yaewour nanamp’rá sérinámp karao kor kwaporok yak naerámon. [☆]

¹⁵ Nomo te wae mér námon: Lo yak nánko, arop fárákao lo ták-sinap te, am táman Kwaro yonkwae pwarámpria touwe kwatae sánk naenámon. Aeno lo yak mo nánko te, nomo ‘Arop lo ták-sir konap aropono’rá sér mono. [☆]

¹⁶ Kwar Abraham ntia maomp appeyaenápén, kwaporok sánk nanampria am kar sérimpono. Aempara, arop Kwaro am fárákapan sérinámp

[☆] **4:14:** Ga 3:18 [☆] **4:15:** Ro 5:13

ankank sámp mwaria te, ankár Kwaromp karan méria maok, sámp mwanapon. Am te lo karwaok tukupnap aropamp saráp mono. Arop ponankor Abrahamo mér námpnámp taknámp am fárakapao kuri Kwarén mérrá yakáp napao sámp mwanapon. Abrahamomékir Kwarén mérímpara, nomo kor ponankor Kwarén mér námp te nomo Abrahamomp appeyaenáp támaono.

¹⁷ Am mér námp fek táman Kwaro náráp Buk fek Abrahamén arakrá sér, “Ono te amwan kápae kare arop firamp appenáp yoroi pwar nampono.” Takrá sérinámp kar te Kwaro nke námp fek kárakáre yak nánko, nomp ounáp yak námpono. Am Abrahamo mérnámp Kwar te sumpwinap aropan kor yiki yak warko sánk, tá yak monámp ankankan kor mao sénánko forokor konápon. *

¹⁸ Abraham te, am Kwaro sénámp ankank te mokopia korop naenámpaoeanrá mér mo námpao maok, mao ankár karenoriaka mántwaok námp te, aropao wae ankank koropnámp nkea mér i konap niampimpon. Aenámpara, Kwaro séri námpnámp mao te kápae kare arop firamp appenápono. Am te Kwaro wokwaek sérrá, “Abraham e! Waráp appeyaenáp tárápu forokor mwanap te, yámar mekamp térmeníamp mwanapono.” *

¹⁹ Abraham te 100 yopwar niamp araki yak nánko, maomp pourou te porokwe kare nánko, Sara te tárapu sámp naenámp pourou mo námpono'rá ninik. Aenámpao maok, Abraham te Kwarén mérnámp ninik te pwar moimpon. *

²⁰ Kwaro wakmwaek korop naenámp ankankan

* **4:17:** Stt 17:5 * **4:18:** Stt 15:5 * **4:19:** Stt 17:5

séránko maok, Abrahamo kor ankár am táman wawia am mér námp pwarará, ankwap ninik sámp mo. Am mér támao man kárákáre sánk nánko, Kwaromp e sakapimpon.

²¹ Aeria maok, Kwaro wokwaek kar sérimp kar te pwar mono, fwap tak naenámpria mérrá yárakimpon.

²² Aenko maok, Kwaro Abrahamo mérámp ninik nkeá niníkia maok sérrá, ‘Am ninik te yae-párák niníkono’ rimpon. [◊]

²³ Kwaromp Buk fek yaknámp kar máte Kwaro niníkiaka ‘Yae-párák kare aropon’rá sérimp te, Abrahamén saráp sér mono.

²⁴ Nomwan kor mént sénámpón. Nomo Kwarén mér námp am Kwar támao nomp Tokwae Kar Jisasén fárámpea pap námp, mao te nomp méran niníkria, nomwan ‘Yae-párák kare niníkráp’rá sénaenámpón. [◊]

²⁵ Kwaro Jisasén ‘Numwar aropao man faropanápono’ ria pwararámp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naenámpria ninámpón. Tá Kwaro man apár me mekamp fárámpá papámp te, am fek táman nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénanampria nimpon. [◊]

5

Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare’rá sénámp kar

¹ Nomo Kwarén wae méri yakáp nánko maok, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare aropono’rá sénámpón. Aenánko maok, nomp Tokwae Kar

[◊] **4:22:** Stt 15:6 [◊] **4:24:** Ro 15:4 [◊] **4:25:** Ais 53:5

Jisas Krais nomwan éréképeanánko, nomo Kwarén nouroup námpón. [◊]

² Nomo Kwarén mér mwanámp mwae kup te Jisaso fikareanánko, nomo oukoumwan Kwaromp aropomp mek yinkea yakáp námpono. Nomo am táman méria Kwaro nomwan éréképeanánko méntér yámar mek kwapwe kare yakáp mwanámpán yépék nánko, am támao nomwan warákár sáp námpón.

³ Aeria am táman saráp warákár mwareano. Nkwakwe make kar nomp pourouk korop námpán kor warákár mwanámpón. Am te apaerianámpanáp, nkwakwe make ankank korop námp támao nomp niník mek kárakáre yakáp mwanámp sáp námpón. [◊]

⁴ Nomo ankár kárakáre fek térerá yakáp nánko, Kwaro nomp tére kárakáre nkeá warákár konámpón. Nomo Kwaro nomwan warákár námpán ninikia man yépékrá yakáp nánko maok, nomwan yaewouriaka warko érékép naenámpón.

⁵ Ae naenámpara, nomo yépékrá yakáp námp te, nomo kwaporok yépékrá yakáp mono. Kwaro nomwan wae Yiki Kor Spirit sáp tenánko, am Yiki Kor Spiritao nomp niník mek Kwaromp yonkwae touwe konámp níník kwarákár námpón.

⁶ Wokwaek kar kwatae níníkao nomwan porokwe pap nánko, nomo nomwan yaewour mwanámp pourou monámp ke fek táman, Kwaro Kraiso sumpwia nomwan warko érékép naenámpria nánapi pwara námpón.

⁷ Ae te wa loaok akwap konámp aropantá yae-wourria ‘Ono sumpwi nae’rá sénaenámpón? Táte

[◊] 5:1: Ro 3:24 [◊] 5:3: Je 1:2-3

fwap ankákárak kare aropao kárákáreria kwapwe
kare konámp aropan yaewourrá mao sumpwi
naeria te, fwap tak naenámpon.

⁸ Taknámp nomo oukoumwan kwatae nínik
fek yakápánko, Kraiso sumpwimp te, nomwan
ponankor yaewourimpon. Am nínik te Kwaro
nomwan yonkwae touwe tokwaenámpan yénkép
námpon. [◊]

⁹ Jisasomp yírirao kwarákareanámp fek nomwan
yárária pap námp fek maok, oukoumwan Kwaro
nomwan 'Yae-párák kare arop fárakapono'rá
sénámpon. Aenámpara, oukoumwan te nomo
waeman mér kare námpon: Jisaso nomwan
yaewour saráp yak námpara, Kwaro nomwan
kot mo, fwapono. [◊]

¹⁰ Wokwaek kar te nomo Kwarén yopornámp
arop niampi yakáp nánko, am fek táman Kwaromp
Táráp sumpwia am yopor niampia yak námp
souroumpouri sírarrá, nomo Kwarént nouroup
mwanámpi pap námpon. Aenámpara, nomo wae
mér kare námpon: Am Táráp warko fárámpea yiki
yak námp fek táman, Kwaro nomwan warko érékép
naenámpon. [◊]

¹¹ Am taki námp fek saráp mono. Nomp Tok-
wae Kar Jisas Krais nomo Kwarén yopornámp
nínik pwarará, Kwarént nouroup mwanámpi pap
námpara, oukoumwan te nomo Kwarén warákár
kare námpon.

*Adam sumpwi sámp-pap nánko, Jisas yiki yak
papnámp kar*

[◊] **5:8:** Jo 3:16; 1 Jo 4:10 [◊] **5:9:** Ef 1:7 [◊] **5:10:** Kl 1:22

12 Nomo wae mér námpon, Adamo kwatae niníkianánko, am kwatae niník támao má apár mek yak námpon. Aenánko, ponankor arop sumpwi sámp nap te apae riteanápe, arop ponankor kwatae niník napara napon. ☩

13 Lo kar oukoumwan korop mo námpañ maok, kwatae niník má apár mek yakámpón. Oukoumwan lo kar yak mo nánko, Kwar te lo kwe-pwar nap fekria ankákárank kwatae niniki nap fek kot mono.

14 Adam feknámpia koropea Moses yakámp ke fek napan maok, am sumpwirao ponankor aropan sámpámpón. Arop ankwap fárakap Adamo Kwaromp kar ták-pwarari námpnámp taknámp kar ták-pwar mo napao kor sumpwi napon.

Adam te am arop wakmwaek korop naenámp aropan wounáp námp niampono. ☩

15 Aeno Adamomp kwatae niník ntia Kwaro námokuráp niník fek aropan yaewour i konámp niník te ankárarkamp puri fekamp mono. Arop ankárarkampamp kwatae niníkaoianánko, am fek kápae kare arop surumpwi napon. Aeno Kwaromp aropompamp kárákárerao Adam sankoropámp sumpwi kwe-pwararea, kápae kare aropan yaewour námpon. Am arop Jisas Kraisomp aropomp fek Kwaro nomwan yoroianánko, nomo yae-párák kare arop yakáp námp te, kwaporok sápnámp ankank niampon.

16 Tá taknámp, am Kwaromp nomwan kwaporok sáp námp, tá Adamomp kwatae niník, am te nomwan ankárarkamp pourouráp ankank

◊ **5:12:** Stt 3:6; Ro 6:23 ◊ **5:14:** 1 Ko 15:21-22

korop mo kareno. Am Adamomp kwatae ninik fek paokopnap apárokamp koumteouráp arop fárákapan te, Kwaro ankár kotia am fárákapan 'Yumo te yaomwi mek pik mwanapono'rá sénámpón. Ae mwanapan maok, arop kwatae ninik fek yakáp napo, Kwaro námoku ninikia Jisasén sámp-kérépánko ékia sumpwianámp fek, Kwaro 'Yumo te yae-párák kare arop fákáre'rá sérimpono.

¹⁷ Arop ankárankao kar ták-pwaranámp kwatae ninik fek sumpwianánko, am te king tokwae niampi yakria, arop ponankor apárok tirá nérampon. Aeno Kwaro námokuráp ninik fek nomwan yaewourria kwaporok sáp námp am te sumpwiramp kárakáre kwe-pwararea tokwae kari akwap námpón. Aenámpara, nomo wae mér kare námpón: Arop ponankor am sámp napo, Kwaro am fárákapan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, am fárákap Jisas Kraisomp tére fek yiki yakápria, king yakáp mwanapon.

¹⁸ Ae mwanapara, nomo arop ankárankao kar kwe-pwararimp fwapia mér mwaro. Am kwatae ninik fek támao nomo ponankor wour mwanámpón. Aeno arop ankárankao kwapwe kare ninikimp fekamp te, Kwaro am ninik taman ninikia fwap nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo ponankor yiki yakáp mwanámpón. [☆]

¹⁹ Arop ankárankamp wokwaek kar ták-pwararimp ninik fekamp támao maok, arop ponankor kwatae ninik fek yakáp napon. Tá taknámp, arop ankwap ankárank karwaok

[☆] **5:18:** 1 Ko 15:22

akwapeanánko, am níník fek táman kápae kare koumteouráp arop Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon.

20 Wokwaek Kwaro Mosesén sánkámp lo kar sámpria, lo ták-sira wae. Aeria am fárákap kápae kare kwatae níníki napan maok, Kwaro am fárákap aropomp tokwae námpon.

21 Kwatae níník te king niamp arop ponankor poukeyakria, sumpwi sankoropá papámpón. Aenámpón maok, oukoumwan te Kwaromp aropomp tokwaerao kor king niampi yak námpon. Nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek, Kwaro nomwan aropompia ankár nomwan 'Yae-párák kare arop'rá sénánko, nomo yaká yak naenámp yiki yak sámp mwanámpón. [◊]

6

Nomo te Kraisént 'Sumpwi námpon'rá sénámp kar

1 Aeno oukoumwan te nomo apaerá sér mwanámpón? 'Ae te nomo warko kápae kare kwatae níník fek yak nánko, Kwaro warko nomwan níníkia kánámpár yaewour naenámpono'rá sér mwanámp nie?

2 Tak mo karenono. Nomo waeman arop sumpwi konámpnámp araknámp sumpwiria kwatae níník waeman pwatari námp te, warko mokopiaka oukoumwan kor am kwatae níník sámpaea warko am fek paokop mwanámpón?

3 Nomo waeman Krais Jisasént yakáp mwanámpria ént mek nér námp te, mao sumpwi

[◊] **5:21:** Ro 6:23

námp niamp sumpwi námp te, yumo am te mér mo nap nie?

⁴ Nomo ént mek nér námp te, Kwaro nomwan Kraisént apár me mek pap námp niampara, wokwaekamp ninik te nikia paokop mo, ankár pwar mwanámp. Naropwar Kwaromp kárákáre tokwae fek Kraisén apár me mekamp fárámpea papánko, yiki yakámpara, nomo kor ankár wourékam yiki yak sámpea am fek paokop mwanámp. [◊]

Nomo kor Kraisént yiki yakáp mwanámp kar

⁵ Nomo mao sumpwi námpnámp taknámp nomo kor sumpwi námp te, am te nomo Kraisént yakáp námporia námp. Fárámp námpao kor taknámp Kraiso fárámpámp mént fárámp námp.

⁶ Nomo te wae mér námp, nomp wokwaekamp kwatae ninik te wae Kraisént yaopwae porokopramp fek sumpwi námpara, kwatae ninikamp kárákáre nomp ninik mek yakrá tére konámp te wae pwarari námp. Aenámpara, kwatae ninikao nomwan warko poukeyak mono.

[◊]

⁷ Nomo waeman Kraisént sumpwi námpara, warko kwatae ninikao nomwan sámp-fákeyak mono.

⁸ Karen. Nomo te waeman Kraisént sumpwi námp niampara, nomo fwapia mér mwaro: Ankár mént yiki yakria wourékam ninik fek yakáp mwanámp.

⁹ Nomo te wae mér námp: Krais apár me meknámp warko fárámp námpara, mao te warko

sumpwi mono. Sumpwi te kárákáre mo námpara, warko man kwe-pwar mono. [◊]

¹⁰ Mao te wae ankárak por sumpwi námpara, mao kwatae ninikamp kárákáre te tirá épéri pwarámpono. Aeno oukoumwan mao yiki yakria Kwarént yiki yak námpono. [◊]

¹¹ Aenámpnámp taknámp yumo kuri takrá ninik kip. Yumo te kwatae ninikamp kárákáre fek yakáp mono. Waeman Krais Jisasént koumpá yakáp napara, yumo kor Kwarént yiki yakáp napon. [◊]

¹² Yumo te yiráp sumpwi konap pourou kwatae ninikao poukeyakanoria pwar mwanape. Yumwan pouroukamp kwatae ninikao warámpea akwap nánko, am ninikaok tukup mwanape.

¹³ Yumo te yiráp pourou ankwapmwaek ponankor kwatae ninikan sánk kwapono. Takrika kwatae ninikaok tukup mwanape. Yumo te arop sumpwiaka apár me meknámp fárámp ea yiki yak konámpnámp taknámp yiráp pourou ntíaka ninikan kor ankár ponankor Kwarén sánk kipo. Yumo te yiráp pourou ankár ponankor Kwarén sánk napo, mao yumwan poukwap nánko maok, yumo yae-párák kare ninikaok paokop mwanapon.

¹⁴ Yumo oukoumwan te wae mér napon: Yumo lo ankore mek yak mo, yumo te Kwaromp aropomp ankore mek yakáp napara, kwatae ninik yiráp ninik poukwapá yak naenámp pourou mono.

Nomo yae-párák kare ninikamp tére arop yakáp mwanámp kar

[◊] **6:9:** Yé 1:18 [◊] **6:10:** 1 Pi 3:18 [◊] **6:11:** 1 Pi 2:24

15 Aenámp tane, nomo te mokop mwanámp? Nomo te lo ankore mek yakáp mono, Kwaromp aropomp ankore mek yakáp námp te, mokopia warko kwatae niníkrá paokop mwanámp? Am te ankár mo karono. [◊]

16 Yumo te mér mori kwapon? Yumo arop ankapan yiráp pourou ponankor sánkria te, maomp karwaokria maomp tére arop yakáp i konapono. Ae konapara, taknámp yumo kwatae niníkamp tére arop yakápria te támao nánko, yumo te faokor mwarea napon. Ae mwarea napara, yumo Kwaromp karwaok paokopria maok, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop mwanapon. [◊]

17 Kare karono, wokwaek kar te yumo kwatae niníkamp yae ankore mek téreapan maok, warko yumwan ‘Kwaromp niníkaokenk’ ria yénknap kar am wawia, ankár am karwaok kar paokop napon. Aenapara, am táman maok nomo Kwarén ‘Aesio’rá sér mwanámp.

18 Yumo kwatae niníkamp yae ankore mek yakáp napan maok, Kwaro yumwan warko éréképeanánko, amwar yakápria, yae-párák kare niníkamp tére arop yakáp napono. [◊]

19 Yiráp ninik te oukoumwan kárakáre mo námpantá, ono arop tokwae ntia maomp tére aropan wounáprá sénampon: Wokwaek kar te yumo yiráp pourou ponankor kwatae niník ntiaka lo kar ták-sír konap ninik ankore mek papria, ampaok térerá paokopria maok, am lo karan kor ták-sír saráp yakáp konapon. Aeno oukoumwan

[◊] **6:15:** Ro 6:1 [◊] **6:16:** Jo 8:34 [◊] **6:18:** Jo 8:36

te yiráp pourou ponankor ankár yae-párák kare niníkamp tére arop yakápria maok, ankár yae-párák kare yiki kor niník fek saráp yakáp kip.

²⁰ Wokwaek kar kwatae niníkao yumwan ankár poukeyak nánko, am ke fek te yae-párák kare niník te yumwan poukeyak mono.

²¹ Yumo wokwaek kwatae niník fek téreapara, oukoumwan kor am niník táman yumo pwarápae napon. Am niník fek yakápap te am fek te kwapwe kare ankank te sámp mono. Take pourouráp niník te arop sumpwi pap konámp tamaono. *

²² Aeno oukoumwan te Kwaro yumwan kwatae niník mekamp éréképea námokuráp tére arop páte nánko yakáp napon. Aenapara, yumo te maomp kwapwe kare ankank arakrá sámp kipo: Yumo paokop nap te, ankár ponankor yiki kukur yakápria maok, yumo fwap yiki yaká yakáp mwanap sámp mwanapon.

²³ Kwatae niník te náráp tére aropan am tére námp fek nopok ankank sánk konámpono. Am nopok sánknámp ankank te sumpwi tamaono. Aeno Kwaro nomwan kwaporok sáp námp te, nomp Tokwae Kar Jisas térem fek yiki yakáp mwanámp sáp námpo. *

7

Oukoumwan wourékam niník fek tére mwanámp kar

* **6:21:** Ro 7:5 * **6:23:** Ro 5:12,15

¹ Kémpiyae tárápu, ono mámá kar te wae lo méri yakápnap arop mér napara, yumwan sénae rampon. Arop oukoumwan yiki yak námp fek saráp lo ankore mek yak námpón. Ono te yumo ará níník wae mér naponorá níník nampon.

² Poumou napmekamp yupu, maomp poumarop yiki yak námp fek te, loao maomp poumaropént sámp-fákeyak námpón. Wakmwaek poumarop sumpwi nánko te, lo te warko man sámp-fákeyak mono.

³ Aeno poumarop oukoumwan yiki yak nánko, yupu ankwap aropamp nap mek tank nánko te, man sérrá, ‘Mao te kokopor yupuno’rá sérar i konapon. Tá poumarop sumpwi nánko, ankwap nap mek tank námp te mao te lo ták-sír mo, fwapono.

⁴ Onomp kémpiyae tárápu, yumo kor taknámp Kraisomp pourount koumpea mént sumpwi napara, lo te warko yumwan sámp-fákeyak mono. Yumo te Jisas Kraisompon. Am arop te manénkir apár me meknámp fárámp námp te, Kwaromp tére kwapweria yaonámp ki tankáp mwanapria ninámpón. *

⁵ Nomo oukoumwan wokwaekamp kwatae níníkaok paokopámp ke fek te, loao kwatae níník mwanámp, níník mek farop-sinánko, nomo am níníkaokria pourou ponankor kwatae níník i konámpón. Am tak námp támao sumpwiamp tére aropria maok, yaonámp ki kwatae tankáp napon.

*
⁶ Ae konámp te, nomo waeman arop sumpwiria kwatae níník pwar konap niamp, nomwan sámpá yakámp kwatae ankank te wae pwarari námpara,

* ^{7:4:} Ga 2:19 * ^{7:5:} Ro 6:21

oukoumwan te nomwan wokwaek kumwiap loao sámp-fákeyak nánko, ampaok tére mono. Nomo oukoumwan te Yiki Kor Spiritao sápnámp ninik wourékam fek Kwaromp tére tére námpono. [✳]

Kwatae ninikao nomwan kwatae papámp kar

7 Aenámpara, ‘Lo te kwatae námpono’rá sér mwaniámp nie? Mo karono. Aeno lo karao onan kwatae ninik yénkép mo nánkote, mokopia kwatae ninik mér nanampon? Lo karao sérrá, “Amo te ankwapamp ankank kíkiangi kwapon.” Lo karao makrá sér mo nánko te, ono mokopia am kíkiangi ninik te kwataenorá mér nanampon? [✳]

8 Aeno loao onomp ninik mek am kwatae ninik yénkép nánko, am kwatae ninik támao kíkiangi ninik kápae kare ti-sáp námpono. Tá lo yak mo nánko te, kwatae ninik te arop sumpwi tenámp niamp naenámpono.

9 Ono wokwaek kar lo kar korop monámp ke fek te, ono fwap yiki yakampon. Aeno oukoumwan Kwaromp lo kar mér nanko maok, kwatae ninik fárámpeaka yiki yak sámp nánko,

10 ono sumpwi nampono. Manénkir te Kwaromp lo karao onan sérrá, ‘Loaok akwapria yiki yak nanapono’ ria séritenánko, ono am lo karwaok nampao maok, yiki yak mono, onomp waemp kwatae yakámpo.

11 Am te apae riteanápe, lo karao kwatae ninik yénképeanámpao, am kwatae ninikao onan kwekáriaka, am lo fek táman warko onan sumpwi pap námpo.

[✳] **7:6:** Ro 8:2 [✳] **7:7:** Kis 20:17

12 Aenámpara, nomo loan te apaerá sér mwanámpón? Kwaromp lo te Kwaronámpoknámp korop námpón. Tá kar ponankor lo fek yak námp te am támao kuri kwar námokurápara, yae-párák kareria arop yaewour naenámp kwapwe kareno.

◊

13 Aeno oukoumwan te mokopono? Am kwapwe kare ankank támao onan sumpwi pap námp nie? Am te mo karono. Kwatae ninikao saráp onan sumpwi pap námpón. Am kwatae ninik támao am kwapwe kare ninikan téreanánko, onan am fek sumpwi pap námpón. Kwaro am kwatae ninikao ‘Numwar takano’ ria pwar námp te, nomwan am kwatae ninikao takrá tére námp érik farákár nánko, nomo méria, ‘Kwatae ninik te kwatae kare ankankono’rá ninik mwanámpria námpón. Amnámp ninik támao Kwaromp lo érik farákarrá yénképrá: ‘Kwataeao i konámp ninik kare te takére kwatae kare ankankono.’

Kwatae ninikao nomp ninik sámpea yaknámp kar

14 Nomo te wae mér, Mosesomp lo te Kwaromp Spirit fekampono. Aeno ono te apárokamp arop yak nampara, Kwaromp ninikaok akwap nanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, kwatae ninik onan poukeyak nánko, ono am kwatae ninikamp tére arop yak nampono.

15 Ono apae-apae tére namp am te, apaen tére raerá am fi kor kare fwapia mér mo i konampon. Ono tére naeriaka ninik namp te, am te tére mo i konampon. Aeno ono monoria namp tére te nopok táman tére saráp yak konampon.

◊ **7:12:** 1 Ti 1:8

16 Ae konampan maok, onoku támao kwatae niníkaok akwap monoria nampan, tak nanko te, am támao, Kwaromp lo te kwapwe kare ankankrá yénkép námpón.

17 Aeno oukoumwan te nomo wae mér námpón: Apae onokump niník fek nampanápe? Am kwatae niníkaon onomp niník mek yak námp am támao námpón.

18 Ono wae mér nampon, onomp niník mek wok-waekamp niníkaoi yak námpara, onomp niník mek te kwapwe kare niník ankáránk yak mo kare nánko maok, kwapwe kare niník fek yárák nae nampán kor épérépi yak nampon.

19 Kare karono, ono kwapwe kare niníkan saráp sámpea méria yárák nae nampao, am niník te sámpea yárák moria maok, warko pwarará kwatae niníkan kwataenoria pwar naenampao, nopol am táman warko takrá tére konampon.

20 Am monoria nampao, warko am niník sámpá yárák namp te, apae onokump niník fek nampanápe? Am kwatae niník támao onomp niník mek yak nánko nampon.

21 Aenámpara maok, ono nke nanko, take pourouráp niník te onomp niník mek poukeyak námpara, kwapwe kare niník sámp nanampán kor, kwatae niníkaon onan nánkáráp fákeyak konámpón.

22 Onomp niník te Kwaromp lo karan warákár tokwae nampon.

23 Aenampan maok, ono nke nanko, ankwap lo onokump niník mek yak námp te, Kwaromp lo kar onomp niník mek yak námpént yorowar i konepon. Am lo támao nánko, onomp pourou

mwaek yaknámp kwatae níníkamp lo támao onan sámpá tankria onomp pourou poukeyak námpon.

◊

24 Awu! Koupoute nae! Am támao onomp níník kwatae pap námp te, onan wa yaewour nánko, mámá sumpwiramp pourou pwar nanampon?

25 Aenampan maok, ono Kwarén ‘Aesio’rá sénampon: Mao nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp tére fek onan yaewouri námpon. Aeanánko onoku kare, tá onomp níník ponankor te Kwaromp lo ankore mek yak nampan maok, tá kwatae níníkamp lo ankore mek kuri oukoumwan yak nampon. *

8

Kraiso kwatae niník tirá épériaka nomwan Yiki Kor Spirit sápnámp kar

1 Oukoumwan te nomo Krais Jisasént koumpá yakáp námpara, lo te warko nomwan kot naenámp pourou mono.

2 Oukoumwan te nomo te Krais Jisasompara, yiki yak sánk konámp Yiki Kor Spiritamp kárákárerao kwatae níník ntia sumpwiramp poukwapnámp mekamp érékép nánko, amwar yakáp námpara, am lo te warko yumwan poukeyak monó.

3 Lo te nomp kwatae níník yaewour naenámp pourou mo námp te apae riteanápe, nomp épi níník te Mosesomp loaok naenámp kárákáre te mo námpono. Aeno am ankank loao tére naenámp pourou mo nánko, Kwaro námoku tére námpon. Mao náráp táráp sámp-kérép nánko, ékia nomo

◊ **7:23:** Ga 5:17; Jer 4:1 ◊ **7:25:** 1 Ko 15:57

kwatae ninikráp arop niampi námp te, nomp kwatae ninikan tirá épér naeria ék námpón. Tá maomp sumpwi fek Kwaro nomp kwatae ninik kákea kotia tomorompá pwara námpón.

⁴ Kwaro am takimp te, nomo oukoumwan te wokwaekamp ninik fek paokop mono, Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokopria maok, nomwan, loamp yae-párák kare ninikaok paokop mwanapria nimpon. [◊]

⁵ Arop fárakap wokwaekamp ninikaok paokop i konap te am ninik támao tokwae kari yakria poukwap námpón. Aeno arop Yiki Kor Spiritamp ninikaok paokop nap te, am fárakapamp ninik Yiki Kor Spiritao poukwap námpón.

⁶ Aeno aropamp épi ninikaok saráp yárap námp te, am arop te sumpwi naerámpón. Tá Spiritamp ninikaok saráp yáranknámp arop te, yiki yakria yonkuae porokwe fek yak naenámpón. [◊]

⁷ Aeno aropamp ninik wokwaekamp ninik fek saráp yárap námp te, Kwarén yopornámp aropono. Am te apae riteanápe, mao Kwaromp lo ankore mek yak moria, am loaok nae-námp te pwi mo kare námpón.

⁸ Aropamp ninik wokwaekamp kwatae ninikaok saráp yárap námp te, Kwaro warákárñámp ninikaok naenámp pourou mono.

⁹ Aeno yumo oukoumwan te wokwaekamp kwatae ninik fek yakáp napanápe, mono. Kwaromp Spirit kare kar yumwan oupouroupeyak nánko te, yumo Yiki Kor Spiritamp ninik fek paokop mwanapon. Aeno

[◊] **8:4:** Ga 5:16 [◊] **8:6:** Ga 6:8

arop ankáranks Kraisomp Spirit yak mo námp te,
mao te Kraisomp arop mono. [◊]

¹⁰ Kwatae níník te yiráp pourouan sumpwi pap
naenámpan maok, Kraiso yiráp pourou mek yak
nánko te, yumo Kwaro nke námp fek waeman yae-
párák kare arop yakáp napara, yiráp waemp te
kwapwe kare yiki yakáp mwanapon.

¹¹ Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea
papámpo. Aeno am Kwaromp Spiritao yumwan
oupouroupeyak nánko, Kwar te Jisas Kraisén apár
me mekamp fárámpea papámpara, maomp Yiki
Kor Spiritamp tére fek yumwan kor taknámp
yiráp sumpwi konap pourouan yiki yak nénk
konámpono.

*Yiki Kor Spiritao tére námp fek Kwaromp tárápu
yakáp námp kar*

¹² Kémpiyae tárápu, wokwaekamp níníkaoi
námpo, nomo kor nopok ampaok paokop
mwanámpánápe mono. Nomo nopok mwanámp
yak námp te Yiki Kor Spiritamp níníkaok paokop
mwanámpo.

¹³ Aeno yumo wokwaekamp níník fek
paokopria te, yumo sumpwi mwarea napon.
Aeno Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek maok,
yumo pourou fekamp wokwaekamp níník sámp-
wouroumpea, yiki yakáp mwanapon. [◊]

¹⁴ Arrop ponankor Kwaromp Spiritao paokop
nap te, am arop fárákáre fek Kwaromp tárápuno.

¹⁵ Kwaro yumwan sánknámp Spirit te yao-
pwaeráp niampao yiráp waemp poukeyak
námpo yumo apáp mwanapanápe. Yumo

[◊] **8:9:** 1 Ko 3:16 [◊] **8:13:** Ga 6:8

sámpnap Spiritao yumwan fwapokwapiánánko, yumo Kwaromp tárápu yakáp napara, Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek táman maok, nomo nomp Naropwarén ‘Ayao’rá wumwi ri konámpón. [☆]

¹⁶ Kwaromp Yiki Kor Spiritao nomp waempént tapokwapria maok, nomo énénki érik sérrá, ‘Nomo Kwaromp tárápu yakáp námp’rá sér i konámpón. [☆]

¹⁷ Ae konámpara, nomo Kwaromp tárápu yakáp námpara, nánkár wakmwaek nomp Naropwar Kwar nompor nánapi pátenámp ourour te Krais sámp námpnámp taknámp mwanámpón. Ae mwanámpara, nomo oukoumwan máyakáp námp fek, Kraiso tére kwapweria touwe sámpámpnámp taknámp sámpeanámp te, nomo kor Kraisént yámar mek wae tokwae kwapwe fek énénki yae-párák kare yakáp mwanámpón. [☆]

Nánkár wakmwaek nomo yámar mek kwapwe kare tankáp mwanámp kar

¹⁸ Onomp níník te, nomo oukoumwan sámpnámp nkawakwe make touwe kwatae máte kánanke kwarokono. Nánkár wakmwaek nomwan Kwaro yámar mek sáp naenámp wae te yoporop tokwae karono. [☆]

¹⁹ Kwaro yoroimp ankank ponankor te, Kwaro nomwan náráp tárápu érik farákár mwanámp kean kárákáre fek yépékrá yakáp námpón.

²⁰ Oukoumwan te Kwaro yoroimp ankank ponankor yae-párák yak mo, kounkour námpón. Am taknap ankank te námoku kwaporok napanápe. Kwar námoku taki yakápanáponria pwate nánko

[☆] **8:15:** 2 Ti 1:7; Ga 4:6 [☆] **8:16:** 1 Jo 4:13 [☆] **8:17:** Ga 4:7; Yé 21:7

[☆] **8:18:** 2 Ko 4:17

napon. Nánkár wakmwaek Kwaro kwapwe kare tére tére naenámpan yépékrá yakáp nap te arak naenámpón: [◊]

21 Oukoumwan tomore naenámp ankank fákapá yakáp nap, nánkár Kwaro má ankank ponankor fwapokwap nánko, am ankank Kwaromp tárápu nomont amwar kar kwapwe kare yakáprá warákár tokwae mwanámpón. [◊]

22 Nomo wae mér námpón: Ankank ponankor Kwaro yoroi námp te, yupurao tárapá sámp naeria touwe sámprá fépén i konámpnámp taknámp fépénénkrá yakáprá koropea oukoumwan námpón.

23 Am ankank támao mwar fépénénk mono. Nomo kuri fépénénk námpón. Nomo Yiki Kor Spirit sámp námp te, Kwaro nomwan kwaporok sápnámp kwapwe kare ankank niampono. Aenámpan maok, nánkár am yae pwar nánko te, Kwaro nomwan ‘Náráp tárapuno’ ria érik sénámp fek te, nomp pourouao kuri amwar kar yakáp mwanámpan yépék námpón. [◊]

24 Manénkir te, Kwaro nomwan éréképanoria yépékrá yakápánko, érékép námpón. Aeno nomo ankank nke mwanámpria yépékrá yakápiánámpan wae nke námp te, warko yépék mono. Táte arop ankárakao wae nke námp te, warko apaerá yépék naenámpanáp.

25 Aeno nomo oukoumwan nke monámp ankankan maok, támán nke mwanámpria am támán ninik kárákáre fek yépékrá yakáp konámpón.

26 Tá ankwap te, kárákáre monámp arop nomwan te Yiki Kor Spiritao yaewour i

[◊] **8:20:** Stt 3:17-19 [◊] **8:21:** Yé 21:1 [◊] **8:23:** 2 Ko 5:2-4

konámpono. Nomo apae ankank Kwarén sér mwanámp mér mo námpañ maok, Yiki Kor Spiritao érik kar tákaprá sér mono, yonkwaе meknámp saráp yonkwaе touwe fopo. Aenánko, am fek táman Yiki Kor Spiritao nomp kar toropwap námp yaewour i konámpono.

²⁷ Kwar te aropamp ninik mek nkeria, Yiki Kor Spiritamp am ninik wae mér i konámpón. Am te apae riteanápe, Yiki Kor Spirit te Kwar námokuráp ninikaokria, Kwaromp firáp arop fárakap nomwan yaewourrá kar toropwap i konámpón. [◊]

²⁸ Nomo te wae mér námpón: Kwarén nourouprá warákárnaámp arop fárakapan Kwaro kápae kare ankank méntér téreria kwapwe kare yaewour námpón. Am taknámp arop fárakap te Kwaro 'Warko érékép nanamp' ria wumwi námp támaono.

[◊] ²⁹ Am te apae riteanápe, am arop fákáre te Kwaro wokwaek kar mériaka, náráponoria nánkárápámpara, am fárakapao kor ankár maomp Táráp niamp yakáp mwanapon. Aeria maok, maomp kápae kare tárápu yakáp napo, Kraiso am fárakapamp naenáp yak naenámpón. [◊]

³⁰ Am arop fárakap te wokwaek kar náráponoriaka nánkárápámpara, am fárakapan kor wumwi námpón. Aeriaka am fárakapan wumwirá sénámp te, 'Yumo te yae-párák kare arop fákáreno'rá sénámpón. Mao 'Yae-párák kare arop'rá sérinámp arop fárakapan te yiki yak kwapwe, tá námokuráp wae am fárakapan nénk

[◊] **8:27:** Sng 139:1 [◊] **8:28:** Ef 1:11 [◊] **8:29:** 1 Jo 3:2

námpón. [◊]

'Ankwap ankankao Kwaromp aropompan taokor mono'rá sénámp kar

³¹ Aenámpara, Kwaro am térenámp ankank kwapwe te nomo te apaerá sér mwanámpánáp. Kwaro nomwan yaewour námp te, nomwan wa ampwae sámp naenámpánáp.

³² Mao te wokwaek námokuráp Táráp wuriman námoku sámp-fákeyak moimpon. Mao te waeman nomwan ponankor yaewour naenámpria man sámp-kérép námpón. Mao námokuráp Táráp wuriman sáp námpán nánko te, nomwan ponankor ankwap ankankan kor fwap ti-sáp naeria námpón.

³³ Kwar te waeman námoku nomwan náráponoria nánkáráp námp te, wa nomwan kot naenámpón? Kwaro námoku waeman nomwan fwapokwapia 'Yae-párák kare arop'rá sénámpón.

³⁴ Nomwan te wa 'Kwatae níniki nap fek touwe sámp nanap'rá sénaenámpón? Waeman Krais sumpwia warko fárámpea Kwaromp yae-párák mwaek ankank poukeyak námpara, mao kor nomwan yaewour naeria Kwarén sér i konámpón.
◊

³⁵ Kraiso nomwan aropomp tokwae námp te, apae ankankao mao aropomp námp mekamp pwarokwap naenámpánáp. Nomp nínik mek kápae fárámp námpao ni, touwe sámp námpao ni, aropao nomwan nkawakwe make sokoro napao nie? Nomwan yae-porokweao ni, wae waempyam mo námpao nie? Apáp mwanámp

[◊] **8:30:** 2 Te 2:13-14 [◊] **8:34:** 1 Jo 2:1; Hi 7:25

ankank korop námpao ni, nomwan tirá wour napao nie? Am ankank am te nomwan aropomp i konámp arop Kraisomp yaekamp te pwarokwap mono.

³⁶ Am ankank nomp pourouk korop konámpan maok, arop ankárankao Kwaromp Buk fek kumwianámp karao sérrá,
“Yino waráp arop fi yakáp námpara,
kápae kare por yinan tirá wour i konapon.

Arop fárakapao yinan nke nap te,
yénképrá kák mwanap sipsip niamp námpono.”

³⁷ Aeno Krais nomwan yonkxae touwenámp te, apae ankank nomp pourouk korop námpan kor, mao nomwan yaewour nánko kwe-pwar konámon. ³⁶ Sng44:22’

³⁸ Kare karon. Ono waeman mér kare nampon: Apae ankankao nomwan yonkxae touwenámp Kwaromp yaekamp samp naenámpánáp. Ae te sumpwi konapao ni, yíki yakao nie? Ensel fákáreao ni, kwatae-arop nkawakwe makeramp kárakáreao nie? Oukoumwan yakápnap ankankao ni, wakmwaek korop naenámp ankankao nie?

³⁹ Yámar kear mekamp ankankao ni, waempomp némpoukamp ankankao nie? Mámá ponankor ankank máte, nomwan Kwaro aropompnámp mekamp pwarokwap mwanap pourou mono. Am aropomp te nomp Tokwae Kar Krais Jisas námpan sámp námpón. ³⁹

9

Polo Israel firan nkea aropompa waemp kar

³⁸ **8:37:** 2 Ko 4:8-11 ³⁹ **8:39:** Jo 10:38

1-3 Awu! Onomp firáp Israel fákáre kwae!
 Awu! Onomp Juda ankwapyaenáp fákáre!
 Ono te yumwan yonkuae touwe tokwaeria,
 Kraisonámpok korop napo Kwaro yumwan warko
 éréképano kar nampon! Aeria kápae kare por
 yumwan yonkuae touwe kareria yumwantá
 níník tokwae konampono. Ono te Kraisompara,
 ono kare kar sénampono. Ono yankar mono. Yiki
 Kor Spiritao onomp níník mek yiki kor níník
 sápeanánko, ono am kar sénamp te, wae kare
 karonorá mér nampon: Kraiso onomp nínikaok
 naenámpañria te, ono man turunk nanko, onan
 náráp fimekamp ek far-pwar nánko, nopal yumo
 fwap am éri mek koropea Kraisomp firáp yakáp
 mwánapon.

4 Kwar te Judan te waeman kápae kare ankank
 sánk námp tane, am fárakap te apae nánko,
 Kwaromp kar wa mo napon? Am fárakap te
 Israel fi ara, Kwaro náráp tárápunoria nánkárápea
 maok, náráp kárakáre ntiaka wae tokwae kwapwe
 nénkámon. Kwaro am fárakapan sérrá, ‘Mao náráp
 tárápu yakáp napo, taokeyak nanamp’ rimpon.
 Mao am fárakapan námokuráp lo karan nénkria
 lotu mwanap níník méntér yénképámon. Tá mao
 ‘Ono yumont yakriaka yaewour nanampono’rá
 sérimpon.

5 Am fárakamp wokwaekamp appeyaenáp
 Abraham, Aisak, Jekop te Israel fi forokoranap
 appeyaenáp támaono. Táte wakmwaek Kraiso
 apárokamp arop arákarea, am fi mek arop kare
 yakámon. Mao te námoku Kwarara, ankank po-
 nankor taokeyak námpara, nomo ankár maomp

eran saráp sakap mwaro! [◊]

*Kwaro koumteouráp aropan náráponoria
nánkárápámpan sénámp kar*

⁶ Kápae kare por onomp fi aropan aropomp nampan maok, Kwaro Juda fi 'Yumwan yaewour nanamp'rá sérimp kar te kwaporok pwar mono. Ono wae mér nampon, am ou mekamp arop ankwapmwaek Kwarén mér mo nap te, Kwaromp Israel fi kare mono.

⁷ Nomo 'Máte ponankor Abrahamomp ou fekamp yakáp nap te Kwaromp tárápu kare'rá sér mwareano, mono. Wokwaek kar Kwaro Abrahamén, 'Aisakomp fekampao saráp waráp firáp yakáp mwanapono' rimpon. [◊]

⁸ Arop éntupwar naropwaromp yíri fek saráp forokarea yakáp nap te Kwaromp tárápu mono. Arop ankár Kwaro tak nanamprinámp kar wawia karenoria mér nap fek forokarinap aropao maok, maomp tárápuno. Am tak nap te Abrahamomp finon.

⁹ Kwaromp arop ankwapan nánkáráprá 'Onompono'rá sénámp te ará: Kwaro arakrá sérimpon: 'Ono wae séri tari nampara, warko arákarrá kárákáre mént korop nanko te, Sara kárákáre sámpeaka fwap poumou-táráp sámp naenámp' rimpon. [◊]

¹⁰ Am támao mwar mono. Warko wakmwaek nomp wokwaekamp appe Aisak Rebekan sámpeanánko, táráp anánk feae sámpánko, Kwaro sérimp kar ankwap aran nínikenke.

[◊] 9:5: Mt 1:1-2; Jo 1:1 [◊] 9:7: Stt 21:12 [◊] 9:9: Stt 18:14

11-12 Am tárápyar oukoumwan éntupwar sámp mo fek, am tárápyarao kwapwe kare níník sámp nep te, oukoumwan mér mo, kwatae níník sámp nepan kor mér moepo maok, Kwaro Rebekan ‘Nae-tárap te nánaeramp yae ankore mek yak naenámp’ rimpon. Am táman Kwaro námoku aropan náráponoria nánkáráp konámp níník érik yénkép námp. Am tárápyaran apae nenepaoeanrá nánkáráp mono. Kwaro námoku ankwapan náráponoria nánkárápriaka, ankwapan te mono.

◊

13 Aeno Kwaromp Buk fek te arakrá sénámp, “Ono te Jekopén maok warákár kare nampon. Aeno Ison te warákár mo nampon.” ◊

14 Kwaro am tak námp níník nánko te nomo ‘Pwi yak mono’rá sér mwanámp nie? Mo karono.

15 Aeno wokwaek kar mao Mosesén arakrá sér, “Arop onomponoria namp te man fwap yaewour nanampon. Tá ankwap man aropomp namp te, taknámp fwap aropomp nanampon.” ◊

16 Aerá sénámpara, Kwaro aropan náráponoria nánkáráp námp te aropamp níník fek, tá maomp tére tokwae fek te mono. Am te Kwaro námokuráp níník fek saráp aropompria námp. ◊

17 Moseso manénkir Kwaro King Feron sérimp karan kumwimp te arakrá sérimpon: “Ono amwan ‘King yakae’rá séri namp te, onomp kárákáre tokwae amwan yénkép nanko, koumteouráp arop kápae kare apárok mwaek onomp e tokwae érik farákáp mwanapon.” ◊

◊ **9:11-12:** Stt 25:21,23 ◊ **9:13:** Mal 1:2-3 ◊ **9:15:** Kis 33:19

◊ **9:16:** Ta 3:5; Ef 3:9 ◊ **9:17:** Kis 9:16

18 Aempara, nomo wae mér námpon: Kwar te arop ankárankampan aropomp naerianámp te fwap man aropomp i konámp. Tá ankwap te monoria kárákáre naenámp ninik sánk naeria te, fwap am ninik sánk naenámp.

Kwaromp youpoukwap ntiaka aropompnámp kar

19 Ono má kar má kumwi namp, yumo nkeaka onan makrá sér mwanaape: “Ae te Kwaro arop ankákáranksrá náráponoria nánkáráp námp kwamp te, apaeritea arop kwatae napo, kar sér i konámp? Arop te wa fwap námokuráp ninikaokria Kwaromp ninik kwe-pwar naenámpanáp.”

20 Amo te wa nap kwamp, Kwaro taknámp ninikan man yopor nanapon? Ae te arop kwar fek sospen yoroianándo am sospenao man ‘Amo onan apaerá makrá yoroi nap?’ rá sénaenámp nie? [◊]

21 Aropao kwar ankáranksrá fek sospen anánkaopwe yoroia maok, ankwap mek kwapwe kare ankank kákriaka, tá ankwap mek sampwae kák naenámp te am te kwatae námp nie? [◊]

22 Kwaro kuri tak i konámp. Mao te námokuráp youpoukwap námp érik yénkép nánko maok, ponankor arop maomp kárákáre tokwae mér mwanapon. Am sospen te nopok Kwaro youpoukwapria kot nánko, touwe kwatae sámp mwanaap wae nánapi yakáp napan maok, Kwaro tamak fopwari pap mo, yépékrá yak námp.

23-24 Am te apae riteanápe, maomp ninik te arop ponankor náráp wae tokwae ntia kárákáre, tá

[◊] **9:20:** Ais 45:9 [◊] **9:21:** Jer 18:6

kwapwe kare tankáp mwanap maomp aropomp sámp mwanap arop fárakapan nénk nae ritea námpon. Am aropomp sámp mwanap arop fárakap te nomo Juda firao saráp mono. Nomo arop ankwap firao kor mént sámp mwanámpón.

25 Profet Hosea kor wokwaek kar arop Kwaro nánkáráp konámp nínik fek kumwiaka arakrá sérimpon:

“Wokwaek te
am arop fárakap onomp firáp yakáp moiapao
maok,
wakmwaek te onomp firáp yakáp mwanapon.
Wokwaek te am fárakapan
ono warákár moiampán maok,
wakmwaek te ono am fárakapan
warákár kare nanampon. ◊

26 Am némpouk te ono sérrá,
‘Yumo te onomp arop fi mono’ ri nampán maok,
am némpouk táman ono sérrá,
‘Yumo te yaká yak konamp Kwar
onomp tárapuno’rá sénampon.” ◊

27 Wokwaek kar Aisaia arakrá sérimpon: “Juda fi éképoukamp kárák kápae niamp arak nánko te, Kwaro némpi ankwap yinink fi mwar érékép naenámpón.”

28 Am te apae riteanápe Kwar Tokwaerao koupour koropeaka apárokamp arop ponankor youroukouphia kápae kare aropan ‘Yumo te faokorenk’rá sénäenámpón. ◊

29 Tá wokwaek kar Aisaia ankwap kar am fek séri námp te arakrá sérimpon: “Aeno yámar mekamp

◊ **9:25:** Hos 2:23 ◊ **9:26:** Hos 1:10 ◊ **9:28:** Ais 10:22-23

ankank ponankor poukeyak konámp Kwar Tokwaerao nomo ankwap yininkaopwe nomwan kor taokeyak monkoria te, Sodom ntiaka Gomora mekamp aropani námpnámp taknámp ponankor arop fi tomore mwarámpon.” [☆]

Juda fi mér kare moria, yae-párák kare arop yakáp monap kar

³⁰ Arop ankwap fi Kwaromp yi fek yae-párák kare arop yakáp mwaria tére kárákáre mo nap te, wae Kwarén mér nap fek maok, Kwaro nke námp fek te yae-párák kare aropono.

³¹ Aeno Israel fi te Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp mwaria lo ankwap oupourounkapao maok, am lo nke moria, yae-párák kare arop yakáp mono.

³² Am te Jisasén mér nap fek yae-párák kare ninik sámp te mono, námoku térerá am fek yae-párák kare arop yakáp mwanámpan mpweria napon. Jisas te yumwi fek pu tikipria sikirip konap niampara,

³³ Kwaro wounáprá sérimp kar profet Aisaia kumwimp te arak rimpon:

“Yumo nkenke! Ono Saion Faonkwek
arop pu tikip mwanap yumwi ankárank páte nam-
pon.

Ono kárákáre kor yumwi páte nanko,
arop kápae kare nke moitea tukupria
am yumwi fek pu tikipria sikirip mwanapono.
Arop man mér námp te
kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono,
mao sénámp kar kare kar korop naenámpono.” [☆]

[☆] **9:29:** Ais 1:9 [☆] **9:33:** Ais 8:14; 28:16; 1 Pi 2:6,8

10

Juda fi Kwaromp ninik kwapwe mér moiap kar

¹ Kémpiyae tárapu, ononamp Juda fi Kwaro oukoumwan érékép mo námpantá, am firan aropomprá ninikria, Kwaro am fárakapan warko éréképanoria kápae kare por kar toropwap nampon.

² Ono te am fárakapan te wae mér namp kwamp arakrá sénampon: Am fárakap te Kwaro warákárnámp ninikaok mwaria kárakáre kar napao maok, Kwaromp ninik kare mér mo napon.

³ Kwaro námoku ninik námpaok 'Yae-párák kare arop'rá sér i konámp ninik te mér mono. Námokuráp kárakáre fek, yae-párák kare arop yakáp mwarria napon. Aenapara, am fárakap te Kwaromp yae ankore mek yakápria, mao námoku térea, yae-párák kare arop yoroi papanoria yénképeyakáp mo napon. [◊]

⁴ Am fárakap te mér mo napon: Krais te mao lo tapokwapea pwate námpara, arop ponankor Kraisén mér nap te, Kwaro nke námp fek yae-párák kare arop yakáp napono.

⁵ Moseso am ninikia lo aropan fwapokwapia yae-párák kare kák konámp ninikan kumwiaka sérrá, "Arop ponankor lo karwaok tukup napo maok, am loao am fárakapan yiki yakáp mwanap nénk konámpón."

⁶ Aeno nomo Kraisén mér nánko, Kwaro nomwan 'Yumo te yae-párák kare aropono'rá sénánko, nomo Moseso sérimp niamp pourouráp sérrá, "Yumo te ninikrá arakrá sér mwarea

[◊] **10:3:** Ro 9:31-32

napon: ‘Wa narek pok naenámpón?’” [Am te Jisasén warámpea ékia napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampono.]

⁷ Tá “Yumo te níníkrá sér mwarea napon: ‘Wa waempomp némpouk pík naenámpón?’” [Am te Kraisén warámpea aokea napo, nomwan yaewour naenámpria nap niampon.]

⁸ Aenapan maok, mámá kar fi kor níník te ará: “Kwarén mér mwanap kar te wae yino érik farákápeanánko waeman yiráp wonae fik yak, tá yiráp niník mek yak, tá yiráp táp mek yak námpón.” [◊]

⁹ Aeno amo ‘Jisas te Tokwae Karono’ ria érik seriaka, amo kor Kwaro Jisasén apár me mekamp fárámpea pap námp karenoria mér napo maok, Kwaro amwan kor warko warámp naenámpón.

¹⁰ Nomp níníkao Jisas Kraisén mér nánko te, Kwaro nomwan ‘Yae-párák kare arop’rá sénámpón. Tá nomp am mér námp érik farákáp nánko te, Kwaro nomwan warko érékép konámpono.

¹¹ Kwaromp Buk fekamp karao sénámp te ará: “Arop Kwarén mér kare námp te, kwaporok yépéki pwarria pwarápae mono.” [◊]

¹² Kwar Tokwae ankárankamp támao nomo ponankor nomp Tokwae Karono. Juda fi, tá ankwap fi ankárankamp pourouráp níník fek saráp námpón. Aenámpara, arop ponankor man sénapo te, kwapwe kare karerá kák konámpón. [◊]

¹³ Kwaromp Buk fekamp karao am fek arakrá sér: “Arop ponankor Kwar Tokwaeramp e

[◊] **10:8:** Lo 30:14 [◊] **10:11:** Ais 28:16 [◊] **10:12:** Kl 3:11; Ga 3:28

karákaprá wumwi napo te, am fárákapan warko érékép naenámpon.” [✳]

¹⁴ Aeno arop fárákap man mér moria te, mokopia man nomwan yaewouraeria turunk mwanapon? Tá arop kar wa moria te, mokopia man mér mwanapon? Tá arop ankwap am fárákapan kar farákáp mo napo te, mokopia am fárákap kar wa mwanapon?

¹⁵ Tá kar farákáp naenámp arop tirá kérép mo napo te, mokopia kar farákáp mwanapon? Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: “Koumteouráp arop te Kwapwe Kare Kar sámpá koropnámp aropan nkea te warákár kare mwanapon.” [✳]

Israel fi ankwapmwaek saráp Kwapwe Kare Karwaok tukupap kar

¹⁶ Aerámpan maok, ponankor koumteouráp arop te am Kwapwe Kare Kar wa mono. Profet Aisaia mákia kokwaetea Kwarén sérrá, “Tokwae Kar e! Wa mokop yino farákápnámp kar méria, karenorá níník námpon?” [✳]

¹⁷ Nomo wae mér námpon: Nomo Kwaromp kar wa nánko maok, am támao nomp níník mek mér mwanámp sáp konámp. Am kar nomo wa námp te Kraisoí námpan farákápnap karono.

¹⁸ Tá ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi te oukoumwan mámá kar fi wa mo nap nie? Mono. Mao te wae wawi napono.” Buk Song fek kumwiakapao arakrá sénámp, nomo wae mér námpon:
“Kwaro sámp-kérépámp aropamp kar

[✳] **10:13:** Jol 2:32 [✳] **10:15:** Ais 52:7 [✳] **10:16:** Ais 53:1

waeman apár-apár ponankor,
 némp-némp ponankor akwap námpón.” [⊕]

¹⁹ Aeno ono ankwap turunk nae: Ae te Israel fi
 te má kar te mér mo nap nie? Mono. Waeman
 méri yakáp napao napon. Manénkír te yumo ankár
 Moseso farákápámp kar aran nínikenke:
 “Ono e moráp kánanke kwatae
 yonkwae kour moráp ankwap fi arop érékép
 nanko,
 amnamp nínik támao
 yumwan am fárakapan kokwarokria
 yopor mwanap nínik sánk naenampon.” [⊕]

²⁰ Aisaia kor kar kárákáre fek arakrá sérimpon,
 “Arop fárakap onan oupourounkia nke moinap te
 oukoumwan onan wae nke napon.
 Arop ankwap fárakap
 onan te ‘Maeno?’rá turunk moinap arop fárakapao
 nke nap fek te
 ono wae érik korop nampon.” [⊕]

²¹ Aeno Aisaia te Israel firan nínikria arakrá
 sérimpon: “Ono waeman kápae kare por am
 kwekáprá ták-sir i konap arop fárakapan warko
 érékép naeria yae nánapia yépékrá yak konam-
 pon.” [⊕]

11

*Kwaro Israel fi ankwapmwaek aropompnámp
 kar*

¹ Ono arakrá turunk nae nae: Am tak nap te,
 Kwar te náráp Israel fi mekamp koumteouráp
 aropan te ponankor sínamp nie? Mo karono.

[⊕] **10:18:** Sng 19:4

[⊕] **10:19:** Lo 32:21

[⊕] **10:20:** Ais 65:1

[⊕] **10:21:** Ais 65:2

Ono kor Israel fi mekamp aropono. Ono te Abrahamomp ou fekampao nampono. Ono te Benjamin yakámp fi mékamp aropono. [◊]

² Am fi te Kwaro wokwaek kar nárápono rimpara, am firan te younkwe sir moimpon. Ae te yumo Kwaromp Buk fekamp Elaijaoinámp kar te mér mori kwapon? Mao aropomp kar fek sérrá,

³ “Tokwae Kar e, arop fárakapao waráp profet fákáreran tirá wouria maok, waráp alta yumwi yokwarámprá épér napono. Aenapo, ono ankárankamp mwar yak nanko, oukoumwan onan kor sámp-wouroump mwaria wae nape.” [◊]

⁴ Aerámpan maok, nopal Kwar te nopal man apaerá sérimpon? Mao te arakrá sér: “Amo nápar yak mono. Ono érékpamp arop 7000 te kwekár kwar Balén kwaráp torokomprá man lotu moi napono.” [◊]

⁵ Taknámp, oukoumwan mámá ke fek kor ankwapmwaek yakáp napo, Kwaro am fárakapan aropompria náráponoria nánkáráp námpo.

⁶ Mao te tére napan nkea ninikia nánkáráp mo i konámpo. Námokuráp ninik fek ninikia érékpép námpara, térenap ninikan nkea nánkárápeanánko te, am námoku ninikia érékpéanánko te, námoku ninikia yaewour naerianámp ninik te kare kar mono.

⁷ Aenámp te nomo apaerá sér mwanámpo? Am ankank Israel firao sámp mwaria tére kárakáreap te sámp moiapon. Kwaro náráponoria nánkárápnámp arop ankwap fárakapao saráp sámpapon. Tá ankwap fárakap te maomp ninik kárakáre námpara,

[◊] **11:1:** Fl 3:5 [◊] **11:3:** 1 Kin 19:10,14 [◊] **11:4:** 1 Kin 19:18

sámp moiap te.

⁸ Kwaromp Buk fek sénámp niampon:
“Kwaro am fárakapan ouwipi pamp i konap
niampi pap nánko,
yirao kor Spiritamp ankank nke mo,
woupwirao kor wa moinap te,
Am takiap te yakrá koropea oukoumwan námpón.”
◊

⁹ Devito kor takrá sérimpon,
“Kwar e! Amo am fárakapan pounk napo,
kwawpwe kare ankank fek warákareaka,
mao te wae, amont yae-párák yakáp námpán mpwe
yonkwae napo,
amo touwe kwatae nénk napo,
nape firao apár me mek pik námp niamp
mwanapon. ◊

¹⁰ Am fárakapamp yi te kírikípá pap napo,
nke mwanap pourou mo mwanapon.
Am fárakap kápae sámp nap fek te,
ankár kare kor nánákápia páte napo,
ankár taki yaká yakáp mwanapon.”

Kwaro arop ankwap fi warko érékpánámp kar

¹¹ Aenapan, ono turunk nae rae: Am Israel fi te Jisasén mér mo nap te, wae ponankor kwatae ak-wapria moyakáp nap nie? Mo karono. Am fárakap Kwarén younkwe sínapo maok, am mwaé kup fek táman Kwaro ankwap fi aropan warko érékpánámpón. Kwaromp níník te, Israel fi am kwawpwe kare níník mao ankwap firan takrá tére námp nke a kokwarokrá kíkiánk mwanapria námpón. ◊

◊ **11:8:** Lo 29:4 ◊ **11:9:** Sng 69:22-23 ◊ **11:11:** Ap 13:46

¹² Wokwaek Israel fi Kwarén younkwe sánkap ke fek te, Kwaro ponankor apár mekamp koumteouráp aropan yaewoura wae námpono. Am Israel fi Spiritamp ankank mo nap fek te, Kwaro ankwap fi aropan kwapwe kare fwapokwap námpón. Aenámpara, nánkár Israel fi warko Kwaronámpok arári korop napo te, nomo wae mér, Kwaro ponankor koumteouráp arop firan kwapwe kare kare ninik fek yaewoura wae naerámpón.

¹³ Aeno oukoumwan te ankwap fi koumteouráp arop yumwan kar sánk nae nae: Kwaro onan sámp-kérép námp te, arop ankwap fi yumo ou mek téreaeria sámp-kérép námpantá, ono má tére man, am te tokwae kar ankankonoria aesioria warákár nampon.

¹⁴ Am te apae riteanápé, onomp ninik te Kwaro ankwap fi yumwan éréképeanánko, kwapwe kare yakáp napantá, Juda fiao kor nkea kokwarokria koropanáponoria nampon. Tá am fek táman ono ankwap fárakap érékép nanampon.

¹⁵ Karenono. Kwaro Juda firan far-pwar námp te, warko ankwap arop fi ponankor éréképeanánko, Kwaronámpok koropea méntér ankárakkamp fi yakáp napon. Aenámpara, Kwaro warko Juda firan érékép nánko te, sumpwi napao, warko fárámp konap niamp araknámp mwánapon.

¹⁶ Arop pan tokwapea, am fekamp kánanke sámpea Kwarén sánk nap te am pan te ponankor Kwarompon. Ankwap te, yao arák Kwarompao nánko te, yowe ponankorao kuri Kwarompon.

¹⁷ Israel fi te yao oliv kwapwe niampan maok,

Kwaro yowe ankwapmwaek karrá tokopea épéri námon. Tá ankwap fi yumo te yao pwaе mekamp kwaporok yaknámp oliv yowe kor niampán maok, Kwaro yumwan tia oliv aopwe kare fek kírimpea yárákarea pwate námon. Aetenánko oukoumwan te yumo am oliv aopwe fekamp yíri kwapwe am yowe kor kareao sámp námp niamp sámpria kwapwe kare yakáp napon.

¹⁸ Aenámpara, yumo te, am yowe kor kareaan kámákár tukup námprá niníki kwapon. Yumo takrá niník nap kwamp te, yumo ankár fwapi niníkitea kipo. Yumo yowe kor te am aopwe koran yíri sánk mono. Aopwerao maok yumwan yíri sánk konámon.

¹⁹ Aeno yumo te ‘Kwaro am yowe kare karámp-tákapnámp fi te, ankwap fi námwan am fek kírimp naeria ninámon’ ria sér mwanape.

²⁰ Tá kare, Kwaro taki námpán maok, amnámp fi kor te mér mo napantá, karrá tokopea épéri námon. Tá yumo mér napara, fwap yakáp napon. Yumo te ‘Ono wae mér nampono’ ria warákár-séri kwapon. Apáp fek yakáp kip.

²¹ Kwar te oliv yowe kare wuriman taki yakanoia pwar moi námpara, yumo mér mo napo te, yumwan kor taki yakápenkria pwar mono.

²² Yumo te ankár fwapia niník kipo. Kwar te arop aropomp naenámp niník, tá yopor naenámp niník méntér i konámon. Arop Kwaromp niníkaok mo, pwar nap te, am fek táman yopora waeria touwe tokwae sánk konámon. Aenámpao maok, yumo oukoumwan kor man méria paokop napo, Kwaro nkeaka warákáránko, yumo maomp

kwapwe kare ninik mek yae-párák yakáp napono. Mo naporia te, yumwan kor yao yowenámp taknámp karrá tokop naerámon. ²³

²³ Aeno am yao yowe ankwap wokwaek karrá tokopámp warko mér napo te, Kwaro warko am yowe kor aopwe kor fek kírimpea pwar naenámon. Kare karono, Kwar te fwap warko mént kírimpea pwar naenámon.

²⁴ Yumo wae mér napon: Wokwaek te yumo yao pwae mekamp oliv yowe yakápan maok, Kwaro yumwan karrá tokopea sankorocea oliv kwapwe mek kírimpea pwarari námp te, am te yumokuráp yao aopwe kare mono. Aenámpara, kareno, am oliv yowe kare fwap warko sámpeaka námokuráp yowe fek am fek kírimpea pwar naenámon.

Kwaro náráp aropomp ponankor aropan yénkép naerianámp kar

²⁵ Kémpiyae tárápu, takria yumo, yino te wae mér tokwae námponorá ninik mwanape. Aeria namp kwamp, am mek wouroumpeyaknámp karan yumwan mérenkria érik sénaeria nae. Juda ankwap fárakap ankár námokuráp ninikaok tukupria kárakáreapo maok, arop ankwap firaomékir Kwaronámpok koropea mao kouroump tari námp fek akwapá sámpea pwi yakanoria ninámon.

²⁶ Tá am ke fek táman Kwaro warko Israel firan ponankor érékép naenámp te, mao náráp Buk fek Aisaia kumwiakámp kar niampon:

“Arop ankárak Israel firan érékép naeria

yépékrá yak námp,

Jerusalem meknámp fárámpea korop naenámon.

²³ **11:22:** Hi 3:14

Mao te Jekopomp fekamp koumteouráp arop po-nankor yaewour nánko,
kwaromp kar ták-sir konap ninik pwar mwanipon.

²⁷ Am ke fek táman
ono am fárakapént kontrak yororia
maomp kwatae ninik ponankor
tirá épéria pwar nanampon!" [◊]

²⁸ Judá fi te Jisasoinámp Kwapwe Kare Karan younkwe sínapono. Aeria maok, am fárakap te Kwaromp yopor arop niampi yakáp napo, am támao ankwap fi arop yumwan yaewour námpono. Aeno wokwaek kar Kwaro náráponoria nánkárápnaímp arop fárakapan te, oukoumwan nouroupi yak námpo. Mao te maomp appeyaenápén ninik námp kwamp, am tak námpono.

²⁹ Am te apae riteanápe, Kwaro arop nánkárápea wumwiria 'Ankank sánk nae' ria sénámp te, ankwap ninik sámpria pwar mo i konámpo.

³⁰ Wokwaek yumo te Kwaromp kar ták-siranapan maok, oukoumwan te Israel fi kar ták-sinapo, am fek táman yumo Kwaromp aropomp sámp napon.

³¹ Tá taknámp oukoumwan Israel fi Kwaromp kar ták-sinapan maok, am yumo oukoumwan sámpnap aropomp am fárakapao kor wakmwaek sámp mwanipon.

³² Kwaro numwar takanáponorianánko, am kar ták-sinap ninik támao ponankor aropan fákápa fákeyak námp te, am ponankor aropan náráp aropomp yénkép nanampria námpo.

[◊] **11:27:** Ais 59:20-21

Nomo Kwaromp eran sakap mwanámp kar

³³ Wakwe! Kwaromp kwapwe kare ninik, tá maomp yonkwae kour, tá maomp mér te yoporop tokwae karia top-pwarámpea solwara youao piék námp niampon! Arop nomo te Kwaro námoku naeria ninik námp méria ankwap aropan farákáp mwanámp pourou mono. Nomo te mao térenámp ninik te mér mwanámp pourou mono.

³⁴ Aenámp te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, “Wa mokop Kwar Tokwaeramp ninik méri námp?

Tá wa mokop man ninik sánk námp?

³⁵ Wamékir Kwarén ankank sánkeanánko, Kwaro nopol man sánk naenámp?

Am te mo karono.” [◊]

³⁶ Kwar námoku te ankank ponankor yoroia, mao kápae kare ankank fi korono. Ankank ponankor te mao námokuráp sarápono. Aenámpara, nomo te ankár maomp eran sakap saráp yakáp mwanámp. [◊]

12

Nomp pourou ankár Kwarén ofanámp sánk mwanámp kar

¹ Kémpiyae tárápu, ono Kwaromp aropomp tokwaeran ninik namp kwamp, yumwan érik kárakáre fek sér rae: Yumo yiráp pourou te ankár oukoumwan yiki yakáp nap fek ankár Kwarén ofanámp sánkria, maomp tére mwanap amwar kar yakápria, Kwaro warákárnaamp ninikaok saráp

[◊] **11:35:** Ais 40:13; Jop 41:11 [◊] **11:36:** 1 Ko 8:6

paokop kipo. Yumo tak nap te ankár yiráp Kwarén lotu kare nap támaono. [◊]

² Yumo te apárokamp aropao kwatae níník fek paokop nap niamp paokopi kwapono. Yumo ankár, Kwaro numwar yiráp níník wourékam yoroi papanorá yénképá yakáp kipo. Takria maok, yumo fwap Kwaromp níník mér mwanapono. Am níník te ará: Kwapwe kare níník mériaka, Kwaro warákarnámp níník, tá ankár pwí yaknámp níníkan mér mwanapon. [◊]

Yiki Kor Spiritamp níník fek tére mwanaamp kar

³ Kwaro námoku níníkia onan ourour sápea, náráp tére nanapria nánkáráp námpara, ono yumwan ponankor ankákárrankan mér kipria sénae rae: Yumo te yiráp mér, yiráp níník younkoup nap te, námo ankwapan kámákár akwap namprá níníkia warákár-séri kwapono. Yumo ankár fwapi youroukouphia maok, yae-párák kare níníkria yiráp Kwaro sánknámp mér am puri fek tére kipo. [◊]

⁴ Nomo te wae mér námpon, nomp pourouk yakápnámp ankank te kápae karerao maok, moumountukri tére napono.

⁵ Taknámp, nomo kuri aropao kápae kare námpao maok, Kraisén mér námpara, ankárrankamp finono. Nomo ankákárrank ponankor maomp pourouk tukuri yakáp námpara, énénki yakáp námpono. [◊]

⁶ Kwaro námokuráp níník fek nomwan yae-wourria maok, námokuráp ourour nomwan wor-

[◊] **12:1:** Ro 6:13 [◊] **12:2:** Ef 4:22-24; 5:17 [◊] **12:3:** Ef 4:7 [◊] **12:5:**

1 Ko 12:12

pwate nánko, ankákárankrá moumountukri mér ti-sáp námpón. Aenámpara, arop ankwap profet kar farákáp konámp kwamp te, mao ankár náráp Kwarén mér námp puri fek farákáp kuno.

⁷ Táte arop Kwaromp ankwap koumteouráp aropan yaewour naenámp mér námp kwamp te, mao ankár am tére táman tére kuno. Táte arop ankwap tisamp térean mér námp kwamp te, mao ankár tisa tére táman tére kuno.

⁸ Táte arop ankwap ankwap fárakapamp nínik mek kárákáre sánk naenámp tére mér námp kwamp te, mao ankár am táman tére kuno. Táte arop ankank monap koumteouráp aropan yaewourrá ankank nénk námp kwamp te, ankár aropompria warákár fek nénk kuno. Tá arop ankwap tére taokeyak konámp te, mao te ankár am tére táman kárákáre fek tére taokeyak kuno. Tá arop ankwapao arop ankwapan aropompria yaewour naenámp kwamp te, ankár warákárrá yaewour kuno. [◊]

Nomo ankár ankwapyaeñáp fárakapan nouroup kare mwanámp kar

⁹ Yumo arop ankapan nouroup mwaria te, ankár kare kar nínik meknámp kar kipo. Yumo te kwekár nínik feki kwapon. Kwatae-námp nínik te ankár younkwek pwarará ankár Kwaromp kwapwe kare nínik fek saráp kip.

¹⁰ Yumo Kwaromp ankwap koumteouráp aropan nouroup nap te, ankár yiráp ankwapnáp karean nouroup i konap niamp kipo. Yumo ankár

[◊] **12:8:** 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11

arop ankwapamp eran saráp kárákáre fek sakap kip. [◊]

11 Yumo te Kwaromp tére mwaria nap te, kokwae kwapono, kárákáre fek ankár tére mwar karrá warákárrá tére kipo. [◊]

12 Yumo te Kwarén mériaka, Tokwae Karao yumwan yaewouranoria yépékrá yakáp nap kwamp te warákárria maok, yiráp pourouk kar korop námpón kor, wampwe kwaeria kárákáre fek yakápria, Kwarén kápae kare por kar toropwap saráp yakáp kip. [◊]

13 Aeria maok, Kwarén mérnap arop ankwap fárakap ankank mo napo te, yumo am fárakapan yaewourria maok, tá ankwap némpoukamp arop yumonapok korop napo te, am fárakapan fwapia taokeyakáp kipo.

14 Tá ankwap te, arop yumwan kar napo kor, yumo Kwarén ‘Am fárakapan yae-párák kare yae-wourae’rá sér kipo. Karenó, ankár makrá sér kipo. Aeno yumo te, Kwaro man kwatae papanoria kar toropwapi kwapon. [◊]

15 Yumo te ankár warákáránknap aropént warákáránk kipo. Tá yumo éménknap arop fárakapént éménk kipo.

16 Yumo te ankár yumokuráp pourouran yae-wour i konap niamp, take pourouráp níník fek arop ankapan kor tak kipo. Yumo te, arop tokwae yakáp mwarrá níníki kwapono. Yino te mér kwapweráp aropornoria yiráp e sakap kwapon.

[◊] **12:10:** 1 Pi 1:22 [◊] **12:11:** Kl 3:23 [◊] **12:12:** 1 Te 5:16-18

[◊] **12:14:** Mt 5:44; Lu 23:34

Yumo te némpoukamp aropént fekarea tére mwarria warákár kipo. [✳]

¹⁷ Yumwan kar sénapo te, yumo nopoki kwapon. Yumo te arop ponankor nke nap fek te yae-párák kare nínikaok paokop kip. [✳]

¹⁸ Yumoku kok ampwae sámprá yorowar mwanap nínik sámp kwapon. Yumo ankár kápae kare por arop ponankor ankárankamp nínik fek yakáp mwanap nínikan saráp oupourounk kipo.

¹⁹ Onomp kémpiyae tárápu, yumwan napo te, yumo nopok mwaria níniki kwapon. Nánkár Kwaro námoku am fek nopok naenámpria pwar kipo. Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp te, yumo wae mér napon: Kwar Tokwaerao sérrá, “Nopok i konap tére te onomp téreno. Nánkárap onoku am fárákapan touwe kwatae sánk nanampon.” [✳]

²⁰ Aeno téte arop amwan yopor i konámpao yae-porokwe nánko te, amo ankár man fir sánkampo. Tá mao ént níkip nánko te, amo ankár man ént sánkampo. Tak napo maok, amo taknap nkeaka amwan i konámp nínikia pwarápae tokwae sámp naenámpón.

²¹ Aeno arop yumwan kwatae sénapo, yumo nopok sér mwanap nínikao yumwan kwe-pwar naeane. Amo ankár kwapwe kare nínikria maok, kwatae nínik apárok sámp-anámp nanapono.

13

Nomo ankár Gavmano sénámpaok mwanámp kar

[✳] **12:16:** Ro 14:19; Fl 2:2-3 [✳] **12:17:** 1 Te 5:15 [✳] **12:19:** Lo 32:35;
2 Te 1:6-7

¹ Arop ankár ponankor Gavmano sénapaok kip. Nomo te wae mér námpon: Gavman te námoku kwaporok yak mono. Kwaro páte nánko yak námpara, am Gavmano tére nap te Kwaro sánk námpan tére napon. [◊]

² Aenapara, arop Gavmano sénánko, kar ták-pwar nap te, Kwaromp karan kor tak napara, am fek touwe sámp mwanapon.

³ Yumo te Gavmanén apáp te monoria nap kwamp te, kwapwe kare níník fek yakáp napo maok, yiráp e sakap mwanapono. Gavman yakáp nap te, kwapwe kare níníknap aropan apáp sánk mono. Kwatae níníknap aropan saráp apáp sánk napon. [◊]

⁴ Gavman fákáre te Kwaromp tére konap aropara, yumwan yaewour nánko maok, yumo yae-párák yakáp mwanapon. Aeno yumo kwatae níník nap kwamp te apáp kipo. Yumo wae mér napon: Gavmano sampnámp bainat te kwaporok samp mono. Mao te Kwaromp tére aropara, kwatae níníknámp aropan touwe kwatae sánk naerámpón.

⁵ Aenapara, nomo ankár Gavmanomp yae ankore mek yakáp mwanámpón. Nomo te touwe sámp mwanámp táman saráp apápria maomp karwaok mwareano. Nomo fwapia níníkia maok, am karwaok i konap te yae-párák kare níníkonoria méria ampaok mwanámpón.

⁶ Am fi kor fek táman maok, yumo takis sir konapono. Am te apae riteanápe, Gavman te Kwaromp tére aropara, am Kwaro sánknámp tére

[◊] **13:1:** Ta 3:1 [◊] **13:3:** 1 Pi 2:13-14

kárákáre fek taokeyakáp konapono.

⁷ Aenapara, yumo te apae ankank Gavmanén sánk mwaria nap te, ankár sánk kipo. Yumo te nkwakwe make takis sámp konap aropan te ankár am takis sánk kipo. Yumo arop poukeyakáp konap aropamp yae ankoremek yakáp nap kwamp te, ankár maomp kar waria, man e tokwae sánk kipo.

◊

Nomo mokopia lo karwaok paokop mwanámp kar

⁸ Yumo te ankank nopal sánk mwanámpria, kwaporok sámp nap, numwar taki yakanoria pwar kwapon. Koupour nopal sánk kipo. Aeno kwaporok nopal mwar sámpnámp ankárankamp ankankao saráp yaká yak naenámp te, nomo arop ankapan warákár kare mwanámp aránon. Am te apaeritea námpañape, arop ankapan warákár námp te mao waeman loaok kar námpón. ◊

⁹ Nomo te wae mér námpón: Lo karao sérrá, “Amo ankwapamp yupu, poumarop kokopori kwapon. Amo arop ankapan sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapamp ankank kikianki kwapon.” Mámá lo, tá ponankor ankwap lo yak námp am tapokwap námp te: ‘Amokuráp pourouan yonkuae touweria yaewour i konapnámp taknámp, ankapan kor yonkuae touweria yaewouramp’rá sénámpón. ◊

¹⁰ Arop ankapan nouroup i konámp te, man kwatae ninik mo i konámpono. Aenámpara, arop ankapan nouroup i konámp te, mao Kwaromp loaok kar i konámpón. ◊

◊ **13:7:** Mt 22:21◊ **13:8:** Mt 22:39-40◊ **13:9:** Kis 20:13-17◊ **13:10:** 1 Ko 13:5

Ankár yae-párák kare paokop mwanámp kar

¹¹ Ono yumwan mámá níník sénamp te apae riteanápe, oukoumwan nomo yakápnámp ke máte yumo wae mér napon. Aenapara, oukoumwan te yumo pamp nap pwarará ferámp mwanap kenono. Yumo te wae mér napon, nomo wokwaek kar Kraisén manénkír mérámp fek te, Kwaro nomwan érékép naenámp yae te oukoumwan éri yakápon. Aeno oukoumwan mámá ke fek te wae fápaerá korop nápon.

¹² Kumur te wae pwar naeria nánko, wae wakor korop naenámp wonae fik nápon. Aenámpara, nomo te kwatae kare kírikíp mekamp níník pwararea, aropao yorowar naenámp ankank yirir i konámpnámp wae fekamp ankankan ti mwanámp. [◊]

¹³ Nomo te arop wae fek paokop i konapnámp taknámp yae-párák kare paokop mwaro. Nomo te patiriaka mánmán ént fépérrá paokoprá, mánmán riaka nkvak mak mwareano. Nomo te kokoporrá paokopria loaok tukup mo, námokuráp nínikaok paokop mwareano. Nomo te arop ankwapan kokwarokrá yorowarrá paokop mwareano. [◊]

¹⁴ Yumo te yumokuráp wokwaekamp pourou fekamp níník kwatae fek paokopi kwapono. Yumo te ankár Jisas Krais Tokwae Karan saráp sámpea káraenámp yirímea paokop kipo. [◊]

14

*Nomo ankwapamp yárakan kwatae youroukoup
mo mwanámp kar*

[◊] **13:12:** Ef 6:11 [◊] **13:13:** Ga 5:16 [◊] **13:14:** Ga 5:16

¹ Arop Kwarén méria, nkakwe make lo méntia yárákria te, Kwaro onan warákár námpán mpwe ninik nánko te, yumo man yiki mwaek akwapnámp ninik táman yopori kwapono. Sánánkar porokwe fek sios mek warámp-sankorop kip. [◊]

² Arop ankwap Kwarén mér kárákáre námp te, mao fwap ponankor nkakwe make ankank fári konápon. Aeno arop ankwap, Kwarén mér namp saráp pwi monoria ankwap tére méntér tapokwap nanampan mpwenámp arop te, fir émi fár mo i konápon.

³ Tá arop fir ponankor fwap fári konámp aropao, fir émi fár monámp aropan nkeea niníkrá wouroump-séri kwapono. Tá nopol fir émi fár mo i konámp aropao fir ponankor fwap fánámp aropan nkeaka, mao lo ták-sinámponorá niníki kwapono. Mono, Kwaro waeman am aropan kor warámp námpono.

⁴ Amo te wa nap kwamp, ankwap tére aropamp tére nkeea youroukoup nanapon? Táte mao kárákáre fek fokopeyakria tére námp, tá mao piká párákap námp, am te mao námokuráp arop tokwaerao saráp youroukoup naenámpón. Aeno mao fwap kárákáre fek fokopeyak námp te, waeman Tokwae Karao námoku kárákáre sánk nánko, fokopeyak námpón. [◊]

⁵ Ankwap fákárerao niníkrá ankárakamp yae fek saráp Kwarén lotu i konapono. Ankwap fákárerao niníkrá, ankár kumur méntép kor fwap Kwarén lotu mwanámpria ninik i konapon. Arop ponankor ankákárakrá námoku karerao fwapia ninikia

[◊] **14:1:** Ro 15:7 [◊] **14:4:** Mt 7:1

méria, námoku ninik namp te yae-párákonoria ampaok tukup kipo.

⁶ Arop ankwap fárakap ankárakkamp yae fek saráp tokwae kar yaenoría lotu nap te, Kwar Tokwaeran niníkrá lotu napon. Ankwap fárakap fir ponankor fánap te, tá Kwarén niníkrá waeman warákár fek Kwarén aesioria fánapon. Tá ankwap fárakap fir émi wuri nap te, Kwarén niníkria waeman warákárria Kwarén aesioria wuri konapon.

⁷ Nomo wae mér námpón: Nomo ou mekamp arop ankwap yiki yak te námokuráp ankankonorá niník naeane. Tá sumpwiran kor taknámp námokuráp ankankonorá niník mono.

⁸ Nomo yiki yakáp námp te ankár Tokwae Karampono. Tá nomo sumpwi námpao kor Tokwae Karamp sarápono. Aenámpara, nomo yiki yakáp námp, tá nomo sumpwi námpao kor, nomo te Tokwae Karamp sarápono. [◊]

⁹ Am te apaeria Kraiso kor sumpwia fárámpea yiki yak námp te, mao te sumpwinap arop, tá yiki yakápnap arop fárakapamp Tokwae Karono.

¹⁰ Aenámpara, amo te apaeria waráp ankwapwarápomp yárak nkeaka amo man 'Kwatae námp'rá sénapon? Táte arop ankwap amo apaeritea waráp ankwapwarápén wouroump-sénapon? Yumo te waeman mér napon: Nomo ponankor te Kwaro kot námp fek foukouri yakáp mwanámpón.

¹¹ Aeria Kwaromp Buk fekamp karao am kot mwanap kar táman sérrá:
"Tokwae Karao arakrá sénámpón:

[◊] **14:8:** 1 Te 5:10; Fl 1:21 [◊] **14:10:** Ap 17:31; 2 Ko 5:10

‘Ono yiki yak nampao waeman kare kar sénampon:
Arop ponankor kwaráp torokomprá me wouk-
ouria

onan loturia maok,
arop ponankor onan sérrá,

“Mao te Kwar kare támaono”rá sér mwanapon.” ”[✳]

¹² Ae mwanapara, nomo wae mér námpon: Kwaro
nomwan kot naenámp yae fek nomo ponankor
ankákáránk, nomoinámp ponankor fi kor níník
Kwarén sér mwanámpon. [✳]

*Waráp ankwapnápo kwatae níník naenámp níník
sánk kwapono*

¹³ Ae mwanámpara, nomo te nonopok ‘Amo
kwatae níníki nap’rá sér mwareano. Nomo fwapia
arakrá níník mwanámpon: Nomo nánko, arop nke-
ria kwatae níník fek akwapantáno.

¹⁴ Ono Jisas Tokwae Karént yakria, arakrá mér
kare nampono: Nkwakwe make ankank námoku
te oumi yak mo i konámpón. Arop námokuráp
níník mek, am ankank oumi yak námprá níník
námp kwamp te, wampwe pwar kun. Am te apae
riteanápe mao námoku níník nánko te, am ankank
te oum námpono. [✳]

¹⁵ Aenámp te waráp ankwapwarápo námoku,
máte oumnámp fironorá níník námpán amo fánapo,
mao amwan nkea níník kápae sámp námp te,
am támao yénképrá: Amo warko waráp ankwap-
warápén nouroup mo napon. Krais sumpwi námp
te am aropan kor warko warámp naenámpara,

[✳] **14:11:** Ais 45:23; Fl 2:10-11 [✳] **14:12:** 1 Pi 4:5 [✳] **14:14:** Ap
10:15

amo fir fánap fek waráp ankwapwarápomp nínik kwatae pap kwapono. [◊]

16 Aeno amo fíran fwaponorá nínik nap kwamp te, arop ankwapao ‘Am te kwataeno’rá sénaeria námpara, amo mérampo.

17 Am te apae riteanápe, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te fírráp ént fépé i konap lo fek koumpeyak mono. Kwaro náráp firáp taokeyak konámp nínik te yae-párák kare nínik, tá yonkuae porokwe konap nínik, tá warákár konap nínik mámá te Yiki Kor Spiritao nomp nínik mek kák námpón.

18 Arop am tak námp te Kraisomp tére tére nánko, Kwaro maomp nínik kwapweran nkea warákáránko, aropao kor nkeaka warákár mwaniapon.

19 Aenámpara, nomo ankár nomwan yaewour nánko ankárrankamp pourouráp nínik fek yakáp mwaniámp nínikaokria maok, nonopok mér námp mek kárákáre sánk naenámpón. [◊]

20 Amo te fíran saráp nínikria, Kwaromp sios fákáreran sámpá yampouroui kwapono. Fir te ponankor kwapwe karean maok, amo ankwap fir ankárrank fánapo, am támao arop ankwap nkeaka kwatae nínik námp te, am te amo kwatae nínik napon.

21 Amo fir émi fánap, tá mánmán ént fánap, tá ankwap ankank fánapo, am táman waráp ankwapwarápo kor nkea mántwaokria kwatae nínik sámp nánko te, am ankank te warko taki kwapono. [◊]

22 Amo am ankank mériaka fánap kwamp

[◊] **14:15:** 1 Ko 8:11-12 [◊] **14:19:** Ro 12:18 [◊] **14:21:** 1 Ko 8:13

te, ankwap aropan séri kwapono. Kwarént sarápampo. Arop ankank fánaeria nínikia Kwaro yonkxae porokwe sánk nánko te, am ankank te fwapara, warákár kuno.

²³ Aeno arop fir émi ankank fánámp ke fek anánkaopwe nínik fek fánámp te, amnámp nínik támao mao kwatae nínik námp yénkép námpón. Am te apae riteanápe, am ankank te yae-párák kare nierá fwapia mér moria námpón. Táte nomo ankwap ankank nomo fwaponorá mér moria, tak námp te kwatae nínik námpón.

15

Nomo ankár Kraisomp nínikaok mwanámp kar

¹ Nomo Kwarén mér kárakárenámp arop fárakap nomo te Kwarén fwapia mér kárakáre moria nínik kápaе sámpnap aropan te ankár yaewour mwanámpón. Nomo takria nomoku saráp nínikrá yaewour mwareano.

² Nomo ponankor ankákáranksrá nomp ankwapyaenápén warákár sánkria yaewour nánko maok, am fárakapao kwapwe kare nínik sámpea mér kárakáre fek yakáp mwanapon. [◊]

³ Nomo te wae mér námpón: Kraiso kor námokuráp nínik fek saráp yárak moimpon. Maomp nínik Buk Song fekamp karao sénámp te, Kwaro sérrá, “Arop amwan wourouumpnap kar te onomp pourouk koropá oupouroup námpón.” [◊]

⁴ Kwaromp kar ponankor wokwaek kar kumwiap te nomwan yénkép naenámpria kumwiapon. Am kar te nomp nínik mek kárakáre

[◊] **15:2:** Ro 14:19; 1 Ko 10:24 [◊] **15:3:** Sng 69:9

sáp nánko, Kwaro nomwan érékép naenámp kárákáre fek yépékrá yakáp mwanámpón. [◊]

⁵ Nomo te Kwar ankárakkampamp kárákáreran saráp sámp nánko, mao saráp nomwan yaewour nánko, mér kárákáre fek yakáp námpón. Ono am Kwarén sénanko, yumwan yaewouránko maok, ankár Krais Jisasomp ninik fek saráp paokopria, ankárakkamp ninik fek yakáp mwanapon.

⁶ Aeria maok, yumo ankárakkamp ninik fek yakápria yumo ankár énénki Kwaromp e sakap mwanapon. Mao te Kwar, nomp Tokwae Kar Jisas Kraisomp Naropwarono.

Kraiso Judafiranyaewourria arop ankwapfiramént yaewourinámp kar

⁷ Aeriaka Kraiso nomwanmékir koropenkria éréképámpnámp taknámp, nomo kor ponankor ankákárakrá arop sios mek korop napo te, fwaprá kar korop naponoria éréképrá warákár mwanámpón. Am tak námp te aropao am nkeaka Kwaromp e sakap mwanapono. [◊]

⁸ Ono arakrá sér: Krais te Juda fi nomwan yaewour naenámp tére arop yakámpon. Mao am taki námp te, Kwaro wokwaekamp appeyaenápén sérimp kar te, wae ponankor kare karonorá yénkép námpón.

⁹ Am takimp te, arop ankwap firaō kor Kwaromp aropomp nkeaka, maomp e sakap mwanapria nimpon. Buk Song fekamp karaō makrá sénámpón:
 “Ono arop ankwap firént yakria,
 Kwarén ‘Aesio’rá séria maok,

[◊] **15:4:** 1 Ko 10:11 [◊] **15:7:** Mt 11:28; Hi 13:5

ono waráp e fek tár kar sámp nanampon.” [◊]

10 Kwaromp Buk fekamp ankwap kar arakrá sénámpón:

“Arop ankwap fi yumo te

Kwaro nánkárápámp firént warákár kip.” [◊]

11 Buk Song fekamp ankwap kar arakrá sénámpón:

“Yumo arop ankwap fi ponankor

Tokwae Karamp eran sakapria maok,

ankár ponankor apár mekamp arop fi te

maomp eran sakapanápono.” [◊]

12 Tá Aisaiia kumwimp karao kor arakrá sénámpón:

“Arop ankárark Jesimp fi meknámp koropea

arop ankwap fi taokeyak naenámpón.

Am fárakap te

mao koropea námwan yaewour naenámp keran

méria yépék mwanapon.” [◊]

13 Nomo méria yépéknámp fi te Kwarén námpon. Aenámpara, ono ninik namp te, yumo Kwarén mér napara, mao yumwan yonkwae porokwe ntia warákár sánk nánko, yiráp ninik mek top-pwarámpá yakano. Tá Yiki Kor Spiritamp kárákáre fek yumo Kwaro sérinámp ankank kwapwe korop naenámp ke yépékrá yakáp napo, am támao kor yiráp ninik mek tokwae kari yakano.

[◊]

Polo térenámp fi kor ninikan sénámp kar

14 Onomp kémpiyae tárápu, yumo te kápae kare por aropomprá yaewour i konap ninik te yiráp ninik mek top-pwarámpeyak námp wae mér kare nampon. Tá yumo ponankor nkawakwe make

[◊] **15:9:** Sng 18:49; Ap 3:25-26 [◊] **15:10:** Lo 32:43 [◊] **15:11:** Sng 117:1 [◊] **15:12:** Ais 11:10 [◊] **15:13:** Ro 14:17

mér kwapwe napara, yumo te ankákárank fwap nonopok, kwapwe kare ninik sámpenkria yaewour mwanap pwi napon.

¹⁵ Yumo tak napantá maok, yiráp por ankwap kar kumwi namp te, kar kárakáre tae morokan maok, ono am kar kumwi naeria te apáp mono. Yiráp ninik yaewour nánko, yumo kor am kar warko ninik mwanapon. Am te apaerianápe, Kwar námoku onan ninikia

¹⁶ Krais Jisasomp tére arop yakria ‘Ankwap fi arop ou mek téreae’rá séri námpón. Am tére fek táman ono Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápría pris niampi yakrá, ankwap fi arop Kwaronámpok éréképá koropá párikop namp te, Kwaro warákár kare konámp ofa niampono. Tá Yiki Kor Spiritao am fárakapan yaewour nánko, Kwaromp arop fi kare yakáp mwanapono. [◊]

¹⁷ Aenamp te ono Jisas Kraisént yakriaka Kwaromp tére namp táman warákár nampon.

¹⁸⁻¹⁹ Ono te ankwapao tére napan sér mono. Ono te Kraiso onomp yae kor fek tére námpán saráp sénae rae: Mao te ono farákápnamp kar yaewourria, onomp yae kor fek kwapwe kare tére námpón. Tá mao onan ourour sáp nánko, Yiki Kor Spiritao kor onont tére kárakáre nánko, ono nkawewe make kárakáre yororoi nampono. Mao am tére ponankor onan tak námp te, ono ankwap fi aropan ‘Kwaromp karwaok tukupenk’ ria yaewouraeria ninámpón. Ono Kraisomp Kwapwe Kare Kar ponankor farákáp namp te Jerusalem meknámpia farákáprá akwapea Provins Ilirkum

[◊] **15:16:** Ro 1:5

mekmwaekamp taun mekmwaek farákáp nampon. [◊]

²⁰ Ono Kwapwe Kare Kar farákáp naeria warákár namp máte, ankwap apárokamp arop oukoumwan Kraisomp e mér mo nap mek akwapá farákáp nanampon. Ono te arop ankwapaomékir kar farákáp tenánko, am mek warko ono akwapea farákáp te mono. [◊]

²¹ Ono ninik namp te Kwaromp Buk fekamp karaao sénámpnámp maknámp:

“Arop ankwapao oukoumwan am kar farákáp napo

wa moi nap te, man nke mwanapon.

Tá arop fárakap wokwaek maomp kar wa moiap te mao fwap mér kar mwanapon.” [◊]

Pol Rom mek akwapá nkea pwarará, Spen mek akwap naeria nimp kar

²²⁻²³ Ono te ankár yumonapok korop naeria niníkrá yárak nampao maok, onan má tére máte tokwae karara, oukoumwan táman térerá yárakria tamak yumonapok korop mo nampon. Aeno oukoumwan te ono maomwaekamp tére te wae pwar nampon. Kápae kare yopwar fek ono yumwan nke nae karrá yak konampon.

²⁴ Ae namp kwamp Spen mek akwapnanamp ke fek te, manénkir te yumwan koropá nkea akwap nanampon. Ono yumwan nkea warákárria, ankwap yinink yunk fek yumont yakea nanko, wakmwaek yumo onan yaewourria mwaeaok kérép mwanapon. [◊]

[◊] **15:18-19:** 2 Ko 3:5; Ap 19:11-12 [◊] **15:20:** 2 Ko 10:15-16

[◊] **15:21:** Ais 52:15 [◊] **15:24:** Ap 19:21

25 Aeno oukouumwan te Jerusalem mekmékir akwapea am mek yakápnap Kwaromp arop fárakapan yaewour nae.

26 Ae naeria provins Masedonia ntiaka Akaia mekamp Kristen fákáre mani ti-sáp napo, sámpea Jerusalem mek Kwaromp firáp arop fákáre ankank mo napan sankoropá nénk nanampon.

◊

27 Kare, am anánk fi arop te kwawpe kare niníkria am taki napan maok, am firao kor Jerusalem mek nopok Judamp pourouampor yaewourrá mani nénk mwanap yak námpon. Am te apae riteanápe, Juda firaomékir ankwap fi aropan spiritan yaewournámp ankank nénkapon.

28 Aenámpara, onomp niník te mámá kwawpe kare ankank Jerusalem mekamp aropan néntea, am tére namp wae pwar nánko maok, Spen mek akwapnámp mwae-páraok akwapria, yumwanmékir nkea pwarará akwap nanampon.

29 Ono wae mér nampon, ono yumonapok korop nanko te, Kraisomp ourour onan top-koupouri yak nánko yumonapok korop nanampon. ◊

30 Kémpiyae tárápu, yumo nomp Jisas Krais Tokwae Karan niníkria, Yiki Kor Spiritao nomwan nounouroup konap niník ti-sáp námpara, ono yumwan kárakáre fek sénampon: Yumo te ankár onont tére kárakárerá Kwaro onan yaewour naenámparan kar toropwap kipo.

31 Yumo Kwarén sénapo, kar ták-sir i konap Judia mekamp arop onan mwaria napo kor, Kwaro onan nánánkária sámpá yak nánko, fwap yak

◊ **15:26:** 2 Ko 8:1-2; 9:2 ◊ **15:29:** Ro 1:11

nanampon. Aeria maok, yumo ono Jerusalem mekamp Kristen fákáreran yaewourriaka am mani nénk nanamp tére warákár mwanapan kar toropwap kipo. [☆]

³² Aenapo maok, Kwaro takaerianánko te, ono yumwan koropá nkeria, warákár karia, yumont anepér kánanke sámpria, warko kárakáre sámp nanampono.

³³ Ono nínik namp te, Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korara, mao fwap yumont yakanoria nampon. Kare tak naenámon.

16

Kápae kare aropan ‘Gude’rá sérimp kar

¹⁻² Yumo nomp antáp Fibi taun Senkria mekampao korop naenámp te, yumo Kwar Tokwaeran niníkria maok, Fibin warámpea napo, yumont yak naenámon. Mao te Senkria mekamp sios mek yae-párák kare téreria onan kor yaewour kwapwe námon. Yumo kor mao apae ankank moian nkea man fwapia yaewour kipo.

³ Yumo onomp ‘Gude’ má Akwila ntia Prisila anánkwapan sér kipo. Yino énénki Krais Jisasomp tére námon.

⁴ Onan yaewouria, yino fwap sumpwi nenemprá ninikepara, ono saráp am anánkwapan ‘Aesio’rá sér mono. Sios ponankor ankwap némpoukampao kor am anánkwapan ‘Aesio’rá sér i konapon. [☆]

[☆] **15:31:** Kl 4:3; 2 Te 3:1-2 [☆] **16:4:** Ap 18:2,26

5 Yumo te ono ‘Gude’rá sénamp kar má am anánkwapamp nap mek koupoukour konap sios fákáreran sér kipo.

Yumo Epainetusén ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempono. Oukoumwan Esia mekamp arop Kristen moapo manénkír Kristenimpon. [◊]

6 Yumo ono Marian ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao kor yumwan yaewourrá térea wae námon.

7 Tá ankwap taknámp yumo Andronikus ntiaka Juniasén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am arop yawor te yinoku ankárankamp fi ara, yino énénki kalabus mek yakápámpono. Ono Kristen moamp fek manénkír Kristenia, aposel fákáre ou mek tére kwawpe nepara, kápae kare arop man mér napon.

8 Yumo Ampliatusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Tokwae Karamp níník fek yinoku mént kar i konempon.

9 Yumo Urbanusén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te nomo Kraisomp ankárankamp tére konámpón. Aeriaka Stakisén kor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te yinoku mént kar i konempon.

10 Yumo Apelisén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Mao te Kristen yárankámp e kwawperápon. Yumo Aristobulusomp nap mek yakápnap arop fákáreran ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

11 Yumo ono Herodionén ‘Gude’rá sénamp máte yinoku ankárankamp fi tamaono, man sér kip. Aeria

[◊] **16:5:** 1 Ko 16:19

maok, Jisas Tokwaeramp arop fákáre Narsisusomp nap mek yakáp napan ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip.

¹² Yumo ono Trifina ntiaka Trifosan ‘Gude’rá sénamp má sér kipo. Am yupuyar te Kwar Tokwaeramp yae-párák kare tére kárákáre konepono.

Tá ankwap yupu Persiséon ono ‘Gude’ namp má sér kipo. Mao te onomp nouroup karenono. Mao te Kwar Tokwaeramp térea wae námpon.

¹³ Yumo Rufusén ono ‘Gude’rá sénamp má sér kip. Mao te Kristen arop yae-párák kare kárákáre kwapwenon. Aeria maok, maomp éntupwaro kor takeno. Mao te onan kor náráp táráp kare niamp yaewour i konámpón. ☩

¹⁴ Yumo Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas ntiaka Hermas, tá am fárakapént yakápnap arop makia man ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

¹⁵ Tá ankwap Filogus ntiaka Julia, tá Nereus ntiaka maomp antáp, tá Olimpas, makia maok, Kwaromp arop fákáre énénki am fek yakáp nap ponankor ono ‘Gude’rá sénamp má sér kipo.

¹⁶ Nomo Kwaromp koumteouráp aropamp nínik fek yumo ponankor ankákáránk nonopok yae koukoupiyak kipo. Kraisomp sios mekamp arop ponankor yumwan ‘Gude’rá sénapon. ☩

Arop ankwap fárakapao siosén ankwap nínik kwatae sánknap kar

¹⁷ Kémpiyae tárápu, ono yumwan kárákáre fek sér rae: Yumo ankár arop fárakap yumo wawiap karan ták-sirirá, nkvakwe make kar sérarrá siosén pipiríkír párakop konap arop fárakapan te

✩ ^{16:13:} Mk 15:21 ✩ ^{16:16:} 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14

mér kar kipo. Taknap níník támao sios mekamp koumteouráp aropamp mér nap pwararea kwatae akwap konámpono. Taknap aropamp wonae fik tukup kwapono, panek yakáp kipo. [◊]

¹⁸ Am fárákap te nomp Tokwae Kar Kraisomp térean tére mono. Am taknap arop fárákap te námokuráp pouroukamp níníkaok paokopria maok, arop kwatae níník ntia kwapwe kare níník fwapia mér monap aropamp woupwi mamokor naenámp kar poupwekáprá, kar porokwerá sérar i konapono. [◊]

¹⁹ Yumo Kwaromp karwaok paokop i konap te, ponankor arop yumo tak i konap níník wae wawi napono. Aenapantá, ono yumwan am táman warákár nampono. Aeno onomp níník te, yumo ankár kwapwe kare níníkan mér kareria, kwatae níníkan te épépérép kar kipria nampon. [◊]

²⁰ Kwar te nomo yonkwae porokwe sámp konámp fi korao Satanén pumpuri anámp ea yiráp yae ankore mek pwate nánko yak naenámp ke te wae wonae fik námpono.

Ono níník namp te, nomp Tokwae Kar Jisaso yumwan námoku níníkria yumont yakria yae-wouranoria nampón.

Arop ankwap fárákap Rom mek ‘Gude’rá sériap kar

²¹ Yino ankárankamp tére konemp Timoti yumwan mao ‘Gude’rá sénámpón. Tá Lusius ntiaka Jeson, tá Sosipater yino ankárankamp fi, mao yumwan ‘Gude’rá sénapon. [◊]

[◊] **16:17:** Ta 3:9-10 [◊] **16:18:** Fl 3:19; 2 Pi 2:3 [◊] **16:19:** Ro 1:8

[◊] **16:21:** Ap 16:1-2

22 Ono Tertiuso, Polo onan ‘Kumwiae’rá sénánko, má pas má kumwi nampao, Tokwae Karamp e fek yumwan ‘Gude’rá sér rae.

23 Gaius yumwan ‘Gude’rá sénámpo. Mao te onan náráp nap mek yae-párák taokeyakria maok, sios mekamp ponankor koumteouráp aropan kor taokeyak konámpo. Erastus te taun mek gavmanomp mani poukwap konámp arop, tá nomp ankwapnáp Kwartus, am arop yaworao yumwan ‘Gude’rá sénepon. [◊]

24 Ono níník namp te, nomp Tokwae Kar Jisas Kraiso námoku níníkria yumwan ponankor yae-wouranoria nampoon. Kare tak naenámpo.

Polo kar pwar naeria Kwarén ‘Aesio’rá sénámp kar

25 Kar ono farákáp konamp te Jisas Kraisoinámp Kwapwe Kare Karono. Am fek táman Kwaro yumwan kárákáre sánk nánko, mér kárákárerá yakáp mwanapon. Am Kwapwe Kare Kar te wokwaek kar mek wouroumpeyakámpo maok,

26 oukoumwan te yaká yak konámp Kwaro wokwaek kar profetén séránko, kumwiakap kar mek wouroumpeyakámpo yino érik farákáp námpon. Aenánko maok, ponankor fi arop am mek wouroumpeyaknámp kar táman wae mériia, Kwaro warákárnaámp nínikaok paokop mwanapon. [◊]

27 Am Kwar mao ankárarkampao saráp yonkwae kour kare námpon. Nomo ankár mao Jisas Kraisomp yae kor fek térenámp ankank táman níníkria nomo ankár maomp e sakap saráp yakáp mwaro. Kare tak mwaro. [◊]

[◊] **16:23:** 1 Ko 1:14 [◊] **16:26:** Kl 1:25-26 [◊] **16:27:** 1 Ti 1:17

**Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini**

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885